

Kai Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus lankėsi NATO centre, buvo NATO vyriausiojo viršininko Jaap de Hoop Scheffer svečias ir turėjo su juo svarbius pasitarimus. *NATO nuotr.*

Į MASKVĄ... Į MASKVĄ...

Pabaigę ES ir NATO "namų darbų" laikotarpį, patekome į istorijos etapą, kai partneriai Vašingtone ar Briuselyje nesūlo aiškaus daugelio problemų vertinimo. Tai pajutomė visi. Vis dažniau pirmieji šalies vyrai ir moterys, kaip ir "gerais senais laikais", bando išvengti atsakomybės už svarbių vidaus ar užsienio politikos klausimų sprendimą. Dabar šiuos sprendimus jie privalo priimti savarankiškai.

Maskvoje vykiančio 1945 metų gegužės 9-osios renginių minėjimas atiduotas "žmonių" aptarimui, kol kas neišreiškiant svarbiausių valstybės asmenų ir institucijų pozicijos. Tuo lyg ir laukiama argumentų, remiančių jų kelionę į Maskvą.

Bene labiausiai poziciją, palaikančią vykimą į renginius Maskvoje, išsakė prof. **Tomas Venclova**. Jo nuomone, balsai "prieš" vykimą į Maskvą, yra naivūs arba net demagogiški. O pats T. Venclova turėtų atstovauti sveiko proto argumentams.

JAV gyvenančio poeto nuomone, Lietuvoje pasireiškia tendencija – smerkti komunizmą labiau negu nacizmą. Prieštaraudamas savo ankstesniems teiginiams autorius tvirtina, kad "išdidžių ir vienišų teisuolių pozicija, nors griežtai moraliniu požiūriu būtų ir korektiška, politinės naudos Lietuvai neatneš, o politinės žalos gali atnešti".

Todėl T. Venclova mano, kad į karo pabaigos iškilmes važiuoti reikia ir kad mūsų

vadovai ten sugebės santūriai, bet aiškiai ir oriai pareikšti savo poziciją. Politiniai sprendimai turi įvairių, net ir blogų padarinių, bet, T. Venclovos manymu, šitas sprendimas jų turėtų mažiausiai. Deja, prieclaidos, kuriomis remiantis T. Venclova analizuoja padėtį, neatitinka tikrovės. Ir tai turėtų versti koreguoti daromas išvadas.

1939–1940 m. Lietuvos vyriausybės vykdoma politika neabejotinai buvo nukreipta pirmiausia prieš nacius. Antinacistinės nuostatos ypač sustiprėjo po Vokietijos įvykdytos Klaipėdos krašto aneksijos. Visi to meto Lietuvos kariškių planai pasirašius 1939-ųjų savitarpio pagalbos sutartį su SSRS, buvo nukreipti prieš Vokietiją. SSRS buvo matoma kaip svarbiausia ir realiausia sąjungininkė prieš galimą nacistinę agresiją Lietuvos atžvilgiu. Remiantis ta prielaida apie esamą sąjungininką ir buvo kuriami Lietuvos kariuomenės raidos ir valstybės gynimo planai.

Bet tuo metu SSRS ne tik rengėsi okupuoti Lietuvą ir kitas Baltijos šalis, bet ir vykdė aktyvaus bendradarbiavimo su nacistais politiką. Esama nuomonė, kad šio bendradarbiavimo dėka Vokietijos Vermachtas neturėjo tiekimo problemų ir įgyvendino ginkluotės vystymo planus 1939–1940 m. Ant Didžiosios Britanijos metamos bombos buvo ir su ženklu "Pagaminta SSRS". Vokietijos invazijos į Norvegiją metu Kolo pusiasalio uostuose apsisito-

davo Vokietijos karinio laivyno laivai – poilsiu ir papildyti atsargų. Panašių draugystės faktų yra ir daugiau.

SSRS, pati palaikiusi gerus ryšius su naciais, kaltino Baltijos valstybes dėl bendradarbiavimo su nacistine Vokietija. Šis kaltinimas ir tapo argumentu, įteisinančiu šių šalių aneksiją 1940-aisiais.

Mūsų laikais tokių argumentų galime rasti net liberalioje šiuolaikinės Rusijos spaudoje. Pavyzdžiui, "*Nezavisimaja Gazeta*" š. m. sausio 21 d. išspausdino Igor Amosov ir Andrej Pochtarev straipsnį "Svarbiausias tikslas – sunaikinti Baltijos laivyną. Estija ir Suomija vystė slapta bendradarbiavimą, nukreiptą prieš SSRS". Bet koks nesutikimas ar priešinimasis SSRS dominavimui iš Baltijos valstybių ar jos piliečių pusės aiškkinamas kaip išdavystė. Panašių kaltinimų lavina nukreipta prieš Baltijos šalis bei Lenkiją pasirodė ir oficialiuose Rusijos interneto tinklalapiuose.

Kitaip sakant, jeigu nepalaikoma tuometinė SSRS, o kartu ir dabartinės Rusijos politika, visi yra sutapatinami su nacistų sąjungininkais. Ar tik ne šį oficialų Rusijos argumentą ir bando mums piršti prof. T. Venclova?

Daugybės valstybių vadovų šitame gegužės 9-sios paminėjime tikrai nebus. Greičiausiai nebus ir artimiausių kaimynų – Suomijos atstovų. Ir niekas nedrįs jų kaltinti pataikavimu nacistams. Suomų santykiai ir su fašistine

NATO VADOVAS:

LIETUVA - PAVYZDYS KITOMS ŠALIMS

Briuselis, sausio 31 d. (ELTA). Provincijos atkūrimo grupei Afganistane vadovaujanti Lietuva - pavyzdys kitoms NATO narėms. Tai Briuselyje viešinėjam Lietuvos užsienio reikalų ministrui Antanui Valioniui teigė NATO generalinis sekretorius Jaap de Hoop Scheffer.

Kaip pranešė Užsienio reikalų ministerija, Aljanso vadovas itin gerai įvertino Lietuvos sprendimą vadovauti vienai iš naujai steigiamų Provincijos atkūrimo komandų Vakarų Afganistane. Lietuvos vadovaujama Provincijos atkūrimo komanda veiks kaip NATO vadovaujamos Tarptautinių saugumo paramos pajėgų misijos Afganistane dalis.

J.de Hoop Scheffer pabrėžė, kad tai - nepaprastai reikšmingas sprendimas. Lietuva tapo pavyzdžiu kitoms, net ir didesnėms sąjungininkėms, aiškiai pademonstruodama įsipareigojimą Aljansui vykdyti.

Ministras ir NATO generalinis sekretorius taip pat aptarė pasirengimą balandžio 21-22 dienomis Vilniuje vykšančiam NATO šalių narių užsienio reikalų ministrų susi-

tikimui.

A.Valionis ir J.de Hoop Scheffer svarstė šio susitikimo programos gaires, tarp jų ir galimybes Vilniuje surengti NATO ir Ukrainos komisijos bei NATO ir Rusijos tarybos užsienio reikalų ministrų susitikimus.

NATO generalinis sekretorius pabrėžė ir reikšmingą Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus tarpininkavimo vaidmenį sprendžiant politinę krizę Ukrainoje.

Per pokalbį taip pat pasikeista nuomonėmis apie artėjančio NATO valstybių vadovų susitikimo Briuselyje vasario 22 dieną ir NATO užsienio reikalų ministrų susitikimo, planuojamo vasario 9 dieną, dienotvarkę.

Planuojama, kad Lietuvos vadovaujama komanda - iš kariškių ir civilių specialistų sudaryta grupė, organizuojanti vietoje atstatymo darbus - pradės veikti rugpjūčio-rugsėjo mėnesiais. Jai vadovauti tikriausiai bus paskirtas dabartinis laikinasis Gynybos štabo viršininkas, pulkininkas leitenantas Gintautas Zenkevičius.

(Nukelta į 4 psl.)

Vokietija, ir su SSRS buvo pakankamai sudėtingi. Ir visos kitos šalys turi savo teisę į savo tiesą ir savą istorijos matymą bei vertinimą.

Ar teisingas politinis žingsnis būtų Lietuvai prezidentui Valdui Adamkui vykti į šalį, nuo kurios "išlaisvintojų" jis pats 1944-aisiais bėgo ar net rengėsi priešintis jų okupacijai? Ar neatrodys jis kaip sovietinio komunizmo ir stalinizmo rėmėjas? Juolab, kad šioje šalyje vyksta ne tik autoritarizmo restauravimas, bet ir stalinizmo reabilitavimas.

Jau pusę metų Rusijoje vyksta paminklų Stalinui statymo kampanija. Karo veteranai reikalauja įamžinti Stalinui skirtas memorialines vietas, o miestų administracijos su džiaugsmu vykdo liaudies reikalavimus. Paminklų pamatai jau klojami Jaltoje, Krasnodare, Belgorode ir Uralo gyvenvietėje Taiginkoje.

Verta paminėti, kad pačiame gegužės 9-osios renginyje svarbią vietą užims Didžiojo

Tėvynės karo veteranų dalyvavimas. Planuojama šiuos žmones vežti sunkvežimiais per Raudonąją aikštę. Maskvos valdžia užsakė pagaminti 130 tos epochos sunkvežimių ZIS-5. Sklinda gandas, kad šiais sunkvežimiais galės būti pavėžinti ir svečiai. Tik ar Baltijos šalių prezidentai norės Vladimiro Žirinovskio ir Aleksandro Lukašenkos kompanijos. O gal bandys visi įsėsti į atskirą sunkvežimį?

Visi gerai prisimename, kiek aukų buvo pareikalauta iš Lietuvos per Antrąjį pasaulinį karą. Todėl ironija tų įvykių atžvilgiu yra nepriimtina. Taip pat bandome užmiršti, kad beveik kiekviena Lietuvos šeima nukentėjo nuo stalininių represijų. Gal važiavimo į Maskvą apologetams vertėtų keturiasdešimčiai metų pasitraukti į dykumą ir atkurti atmintį. Deja, mes neturime nei dykumų, nei tiek laiko. Atmintį reikia žadinti daug sparčiau.

*Dr. Šarūnas Liekis,
Savaitraštis "Laikas"*

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Darbo partijos atstovas, vidaus reikalų ministras Gintaras Furmanavičius tvirtina pats tikrinęs savo biografiją ir neradęs joje faktų, dėl kurių negalėtų eiti ministro pareigų. “Prieš dalyvaudamas Seimo rinkimuose aš pats pasitikrinau, ar mano karjere nėra kokių nors faktų, kurie galėtų, sakykime, užtraukti vienokią ar kitokią dėmę. Iš labai patikimų ir kompetentingų šaltinių gavau duomenų, kad tokių faktų nėra”, - dienraščiui “Kauno diena” pasakojo ministras. Požiūrį į žiniasklaidos dėmesį savo asmeniui G. Furmanavičius apibūdino cituodamas rusų rašytoją Fiodorą Dostojevskį. “Savo reakciją į tą ažiotažą galėčiau pailustruoti puikia Fiodoro Dostojevskio citata: “Jeigu siekdamas tikslo pakeliui pradėsi stabčioti ir mėtyti akmenis į kiekvieną lojantį šunį, tikslo niekad neprieisi”. Štai taip trumpai atsakyčiau į šį klausimą. Taigi savo biografijoje nematau jokių faktų, kurie man neleistų užimti šių pareigų”, - pažymėjo G. Furmanavičius.

Konservatoriai prašo atsakyti, ar Vyriausybės įgaliotas atstovas, Aplinkos ministerijos sekretorius Aleksandras Spruogis nepažeidė Lietuvos interesų. Pasak Tėvynės sąjungos pranešimo, jis pasirašė su Rusijos Vyriausybės atstovu susitarimą, kuris atvėrė kelią grežinio D-6 eksploatacijai ir nenustatė konkrečių Rusijos įsipareigojimų galimai Kuršių nerijai padarytai žalai atlyginti. Opozicijos atstovai taip pat klausia, ar tokia pozicija buvo patvirtinta Vyriausybės, ar tai yra A. Spruogio savarankiškas sprendimas.

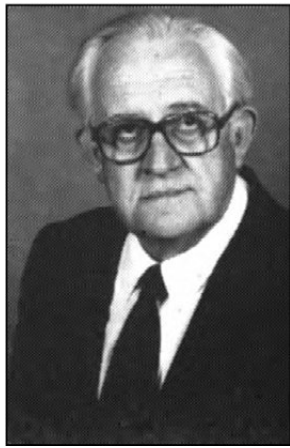
ELTA primena, jog V. Landsbergis savo pranešime teigia, kad Vyriausybė atsisakė vienintelės galimybės siekti atsakingesnės grežinio D-6 priežiūros ir Kuršių nerijos apsaugos ir todėl jai esą trūksta valios ginti nacionalinius interesus. “Dabar paskelbta, jog pagal sausio 25 dieną pasirašytą abiejų vyriausybių pareigūnų bendrą dokumentą tarpvyriausybiniis susitarimas su Rusija dėl galimos žalos bus pasirašytas kada nors ateityje. Kitaip tariant, arba niekada, arba Rusija diktuos sąlygas. Tačiau UNESCO informuota, jog problemos jau dabar nebesą. Tai visai nepanašu į suverenios valstybės Vyriausybės darbą”, - pabrėžė V. Landsbergis. Jis prašo, kad Ministras pirmininkas į jam pateiktus klausimus atsakytų artimiausiam Seimo posėdyje. Pagal Seimo statutą, 10 parlamentarų gali prieš posėdį įteikti sekretariatui raštišką klausimą Vyriausybės nariui dėl ypač svarbios problemos su reikalavimu, kad į jį būtų atsakyta to paties posėdžio metu. Vienas Seimo narys per sesiją gali pasirašyti ne daugiau kaip vieną tokį reikalavimą.

KGB rezervistų sąrašuose minima daugiau aukštų pareigūnų ir politikų, negu yra atsidūrę Seimo laikinosios tyrimo komisijos akiratyje. Komisijos pirmininkas Skirmantas Pabedinskas tikina, kad tyrimo išvadą pateikus Seimui šių asmenų pavardės bus paviešintos. Už uždarytų durų posėdžiavusiai komisijai Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento direktorius Arvydas Anušauskas pateikė KGB rezervo sąrašų fragmentus. Šių sąrašų esą buvo ne vienas ir jie nuolat keisdavosi. Nuo klausimo, ar tarp KGB rezervo karininkų būta dabar aukštas ir atsakingas pareigas einančių asmenų, S. Pabedinskas diplomatiškai išsisuko, tačiau nepaneigė, kad tokių pavardžių aptiko jau matytuose sąrašuose. “Pamatėme daug sąrašų. Sąrašuose yra daug pavardžių. Šiandien pavardės nebuvo aktualios. Šiandien daugiau kalbėjome, kaip sudaromi sąrašai, kaip žmonės į juos pateko ir kas jie tokie buvo”, - aiškino komisijos vadovas. A. Anušausko turimais duomenimis, KGB rezervui priklausė apie 420 Lietuvos gyventojų. Maždaug 100 bylų istorikui iki šiol nepavyko aptikti.

A. Anušauskas į laikinosios komisijos narių klausimus uždaramame posėdyje atsakinėjo maždaug dvi valandas. Vėliau jis žurnalistams sakė, kad buvimą KGB rezerve galima vertinti kaip tam tikrą bendradarbiavimą su sovietų saugumu, mat žmonės į šiuos sąrašus **nebuvo įtraukiami be jų žinios ir sutikimo**. “Atsirasti rezerve kitaip paprasčiausiai neįmanoma. Jei žmogus nesutikdavo, jo paslaugų būdavo atsisakoma”, - pažymėjo istorikas. Jo duomenimis, 1990 metais, kai buvo atliekama paskutinė potencialių rezervistų apklausa, kas dešimtas iš jų atsisakė būti įtrauktas į sąrašus. Sutikimas paprastai būdavo duodamas žodžiu. Duomenų, kad atsakiusiems būtų grėšę nemalonumai, neturima. KGB rezerve atsidūrę žmonės turėjo gyventi bei dirbti kaip civiliai žmonės ir tik kartais dalyvauti apmokymuose. Ekstremalių situacijų, t. y. karo atveju, jiems būtų tekę atlikti tam tikras funkcijas, pavyzdžiui, suimti kai kuriuos asmenis. Bet rezervistai esą negalėjo nei žinoti tokias detales, nei matyti savo asmens bylas, mat tuo rūpinosi tik KGB.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Algirdas Pužauskas

Sausio 25 dieną Irake prasidėjo demokratinis balsavimas. Jo uždavinys išrinkti Nacionalinę Asamblėją iš 275 žmonių. Jie sudarys 18 provincijų parlamentą. Tas parlamentas išrinks Irako prezidentą ir du jo pavaduotojus. Parlamentas parinks vyriausybės narius. Svarbiausias parlamento uždavinys bus sukurti valstybės Konstituciją. Jei viskas eis sklandžiai, valstybės konstitucija bus pasiūlyta visiems balsuotojams, kurie praves lyg referendumą, kuris tvirtins visą santvarką. Lig šiol jau susitarta, kad įvairios politinės partijos sudarė politinių vadovų 111 sąrašą, kurie tapo dabartinių veikėjų kandidatai į parlamentą. Sąrašų vadovai nustatė, kad dabar renkamų partijų dalis, visas ketvirtadalis visų narių privalo būti moterys. Šitas klausimas buvo išspręstas dalyvaujant amerikiečiui diplomatiui Paul Bremer. Svarbiausi balsavimai vyks ne visose provincijose, bet keturiose: Anwar, Bagdade, Ninevah ir Salahadin. Jau susitarta, kad tarp kandidatų svarbiausi sąrašai turėtų būti: šiitų 228 žmonės, kuriems vadovauja Didysis Ajatola Ali al Sistani. Tai vyriausioji Isla-

Irako moterys ir vyrai sausio 30 d. skirtingose eilėse pirmą kartą balsavo Basra mieste.

AP

— Keliais sakiniais —

• **Irako šiitų** dvasiškiei džiaugiasi, kad jų dvasininkai susitarė nesiekti Irako parlamente naudotis savo mulų ar ajatolų galiomis, nes tuomet būtų dar sunkiau surasti taikingą sprendimą. Senyvas šiitų vadeiva Abdul Aziz al Hakim paskelbė, kad šiitų politinė galia naujame Irako parlamente bus daugiau politinė, ne dvasinė. Penki šiitų politiniai

IRAKAS BALSAVO

mo Revoliucijos Taryba. Tarp sąrašų svarbus yra Irako sąrašas su 233 kandidatais. Mažesnis yra Irako partijos sąrašas su 80 kandidatais. Kurdų sąrašas yra 165 žmonės, Nepriklausomi sunitai turi vos 78 kandidatus, o sunitų demokratų partija sąrašas turi 48 narius. Nacionalinės Rafidain sąrašas yra 28 nariai ir Liaudies Unija, kuri savo religinių skirtumų neskelbia. Daug rūpesčių turi gan stipri sunitų grupuotė. Įtariama, kad tai daugumoje Saddam Hussein rėmėjai, kurie bijo šiitų ir Kurdistano sąrašuose skelbiamų pavardžių. Nedidelę grupę sudaro Irako krikščionių sąrašas su 28 nariais.

Užsienio stebėtojai sunkiai atskiria islamo skirtumus. Didelis skirtumas veikia sunitus ir šiitus. Abi grupuotės yra musulmonų, tačiau kurdai yra sunitai ir nepriklauso etniškai arabams. Šiandien šiitai sudaro 15 procentų pasaulio musulmonų, nors jų daugumą tvarko Irako musulmonai. Kurdai gyvena Irake, Irane ir Sirijoje. Šiitai daug nukentėjo nuo buvusio Irako režimo, o kurdai nukentėjo nuo visų, daugiausia nuo sunitų. Šiitai sudaro apie 60 procentų Irako musulmonų ir dabar atėjo laikas tai parodyti Irako piliečiams, nors sunitai boikotuoja šiuos balsavimus. Sakoma, kad sunitai kai kuriose regionuose balsuoja vos penki procentai, nors jie sudaro apie 20% gyventojų. Basra miestas yra žinoma šiitų veiklos buveinė. Dažnai pasitaiko, kad sunitų militaristai apšaudo šiitus. Didysis Ajatola ragina šiitus būti kantriems

ir nuolaidžiai priimti sunitų karingumą. Ajatolos centras yra Irako Najaf miestas. Ajatola pareiškė, kad tiems sunitams, matyt geriau patiktų amerikiečių ir kitų koalicijos narių okupacija, o ne pačių irakiečių.

Irako moterys pirmos išėjo į balsavimo būstines atlikti savo pilietinių pareigų. Įdomu, kad irakietės pirmosios atliko savo pareigas ne Bagdade ar kituose irakiečių apgyventuose miestuose, bet pačios pirmiosios kandidatės į Irako parlamentą buvo Australijos išeivės, apsigyvenusios Australijoje. Daug išeivių irakiečių apsigyveno jau daug metų Sydney, nekreipdamos dėmesio į politiką ar religines sekas. Australija yra viena iš 14 valstybių, kur australietės pasisiūlė treniruoti imigrantus kaip organizuoti ir darbininkų unijas, kaip steigti komunistines partijas, darbininkų celes. Tokių dalykų pasimokinti net buvo gauta iš JAV Kongreso moterų.

Sidnėjuje moterys išėjo į gatves su plakatais: “Ne amerikietiškiems teroristams!”, “Ne islamiškiems teroristams!” Australijoje į balsavimo būstines susirinko apie 50,000 irakiečių, nors balsavimo teisę turėjo apie 80,000 irakiečių. Organizuoti išeiviai Australijoje skelbė, kad išeiviai Australijoje paskutinį sykį balsavo 1954 metais. Vienas miesto autobuso vairuotojas džiaugėsi, susitikęs reporterius, kad niekur nėra tokių demokratiškų laisvių ir tokio gero gyvenimo kaip Australijoje.

vadai yra žinomi “civiliniai” vadai, ne dvasininkai. Jie minimi kaip būsimeji premjerai ar viceprezidentai. Vyriausybėje nebus jokių turbanų, kartoja nuosaikūs šiitai. Jau tas faktas, kad mes esame politikai nors ir ne bedieviai, nuramins mūsų sunitus priešus ir nei jiems nei kurdams nereikės bijoti naujosios vyriausybės.

• **JAV Senatas** patvirtino naują Valstybės sekretorę, C. Rice, kuri jau perėmė tą svar-

bią Vyriausybės vietą. Iš 18 Senato, 18 užsienio reikalų komiteto vietų tik demokratai senatoriai balsavo prieš dr. Rice – buvęs prezidento Bush konkurentas sen. John Kerry ir senatorė demokratė Barbara Boxer ir sen. Richard Durbin.

• **Rusijoje** karinės jėgos puolė Rostov on Don daugiaabutį pastatą netoli Čečėnijos sienos pietinėje Rusijoje, nušovė septynis įtariamus (Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

**PARTIJOS PADĖS PREZIDENTUI
APSISPREŠTI**

Seimo opozicinės Tėvynės sąjungos bei Liberalų ir centro frakcijos siūlo politinėms partijoms pasirašyti susitarimą "Dėl Antrojo pasaulinio karo pabaigos 60-mečio ir gegužės 9 dienos iškilnių Maskvoje", kuriuo būtų padedama Lietuvos Prezidentui Valdui Adamkui apsispręsti nevykti į Maskvą.

"Istorijos kontekste 2005 metų gegužės 9-ąją aukščiausio lygio renginys Maskvoje iš tikrųjų Lietuvai pažymės ne Antrojo pasaulinio karo pabaigą, bet netiesiogiai **reikš pritarimą sovietų okupacijai ir totalitarinio komunizmo nusikaltimams**", - pažymima spaudos konferencijoje pristatytame politinių partijų pareiškimo projekte, po kuriuo bus renkami partijų atstovų parašai.

Šiame dokumente politinės partijos ketina priminti, kad Lietuvai, kaip ir kitoms Baltijos valstybėms, Antrasis pasaulinis karas kilo kaip Molotovo-Ribbentropo pakto padarinys.

"1945-ųjų gegužės 8-oji reiškė vienos totalitarinės ideologijos - fašizmo - pabaigą, tačiau kita - totalitarinis komunizmas - išplėtė savo dominavimą. Tad 1945-ųjų gegužės 9 diena Lietuvai primena, kad ji buvo palikta okupuota dar 45 metams", - sakoma pareiškime, kurį pristatė Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius, Seimo narys Audronius Ažubalis ir Liberalų bei centro sąjungai atstovaujantis Seimo narys Arminas Lydeka.

Pareiškime siūloma partijoms pakviesti visus Lietuvos Respublikos vadovus gegužės 8-ąją, pagal Europos tautų tradiciją, **paminėti ir pagerbti Antrojo pasaulinio karo aukas Lietuvoje**.

Pasak Tėvynės sąjungos vadovo A. Kubiliaus, ši partija yra parengusi ir memorandumą "Dėl karo pabaigos Europoje ir dabartinės Rusijos politikos". Jame Tėvynės sąjungos prezidentas ragina Lietuvos Prezidentą susilaikyti nuo dalyvavimo SSRS pergalės dienos minėjimo iškilnėse Maskvoje.

Anot A. Kubiliaus, klaidinga būtų gegužės 9 dieną vykti į Maskvą ir iš Rusijos dar kartą bandyti išreikalauti okupacijos pripažinimą. "**Šiandieninė Rusija kaip tik ir nori, kad aukščiausieji Lietuvos vadovai, atvykę į Maskvą, pradėtų su ja diskutuoti, ar Lietuva buvo okupuota**. Taip Kremlius siekia sukurti vaizdą, neva Baltijos valstybių okupacijos faktas priklauso nuo Rusijos pripažinimo", - pažymima Tėvynės sąjungos memorandume.

Anot A. Kubiliaus, yra kviečiama į Raudonąją aikštę, o tuo pat metu tyčiojamas ir iš pačios naujausios mūsų krašto istorijos - iš Sausio 13-osios kankinių, kai Rusijos teisėsauga atsisako bendradarbiauti, o valstybė globoja nusikaltėlius ir skleidžia ligi šiol melus. "Gali būti, kad pasaulio valstybių vadovai, į Maskvą atvykę pagerbti paprastų rusų kančių, taps gerai surežisuoto spektaklio ir Stalino politikos tarptautinio reabilitavimo dalyviais. Mes jiems nepriekaištaujame, nes mūsų likimas buvo labai skirtingas. Tačiau taip pat negalėtume suvokti kurios nors Vakarų valstybės priekaištų mums dėl mūsų požiūrio į Antrojo pasaulinio karo pabaigą", - rašoma memorandume, kurį gavome iš Lietuvos.

Prezidentas Valdas Adamkus yra sakęs, kad tik po visuomenės ir politikų diskusijų apsispręsiantis, ar priimti Rusijos kvietimą vykti į pergalės prieš nacistinę Vokietiją 60-mečio minėjimą.

S. Tūbėnas

**AKADEMINĖ BENDRUOMENĖ PASITIKO
DIDŽIOJO VILNIAUS SEIMO JUBILIEJAUS METUS**

Palydėdama Lietuviškos spaudos atgavimo šimtmečio metus ir pasitikdama kita svarbią sukaktį - Didžiojo Vilniaus Seimo 100-ąsias metines - Vilniaus akademinė bendruomenė diskutavo tema "Knygos, kuriančios Lietuvą: koks jų likimas?".

"Vilniaus Rotušėje vykusio diskusija plėtojosi labai įdomiomis linkmėmis. Pirmiausia iškilo klausimas, kaip literatūros tradicija, kurią kūrė Petras Vileišis, Jonas Basanavičius, Juozas Tumas-Vaižgantas ir kiti to meto Lietuvos švietuliai, veikė tolimesnę mūsų šalies kultūrą ir siejosi su jos likimu", - *Eltai* sakė vakarą vedęs Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto direktorius Algis Kalėda.

Apie paveldo aktualinimą ir jo gyvumą kalbėjusi prezidento patarėja Irena Vaišvilaitė priminė Lietuvos valstybingumą formavusių asmenybių idėjas. Pasiremdama Vinco Mykolaičio-Putino gyvenimu ir kūryba, profesorė Vanda Zaborskaitė pabrėžė, kad ano meto rašytojai vis dėlto sugėbėjo rūpintis ir tiesiog "sirgo" savo tautos reikalais.

Kultūrininkų indėlių rengiant Vilniaus Didįjį Seimą įvertino daktaras Rimantas Miknys. Kalbėtojas išryškino

sąsajas tarp anų laikų ir dabarties - palygino J. Basanavičiaus ir Sąjūdžio kartų idėjas.

Pilietinės visuomenės instituto direktorius Darius Kuolys kalbėjo apie būtinybę sujungti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės, I-osios nepriklausomybės ir dabartinės Lietuvos paveldą, nes, nepaisant istorikų išvalgų, tyrinėjimų, didelė žmonių dalis jaučiasi tarsi be šaknų.

Ryškančią opozicijos tarp tautiško ir vis labiau plintančio kosmopolitizmo problemą iškelė profesorius Juozas Girdzijauskas. Rašytojas pabrėžė, kad atsisakęs arba niekinęs savo kultūrą, tautą žmogus nori nenori persiima ne bendromis pasaulinėmis, o kurios nors kitos konkrečios tautos vertybėmis.

Pasak profesoriaus A. Kalėdos, Didžiojo Vilniaus Seimo šimtmetis bus minimas šių metų rudenį.

Tautos suvažiavimo, kuriame būtų aptartos Lietuvos problemos, idėja kilo įvairių politinių pažiūrų Vilniaus lietuvių būrelyje. 1905 metais išrinktas suvažiavimo Organizacinis komitetas priėmė "Atsišaukimą į lietuvių tautą", kuriame kiekvieno valsčiaus ir parapijos žmonės raginti siųsti atstovus į Vilnių.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

(Atkelta iš 2 psl.)

sukilėlius. Ta grupuotė įtariama priklausanti radikalų grupei Yarmuk.

- **Senato ginkluotų jėgų** komitetas buvo pakviestas į Baltuosius rūmus, kur vyriausybės lėšų komitetas išgirdo prezidento Bush planus, kaip išlaikyti socialinio draudimo fondą ir kaip jį sustiprinti ateities kartoms.

- **Jungtinių Tautų** darbo įstaigos paskelbta, jog Rytų Azijos teritorijas palietęs cunamis panaikino darbus 600,000 žmonių Indonezijoje ir 400,000 Šri Lankoje. Darbo neteko šimtai tūkstančių žvejų, tekstilės darbininkų ir ūkininkų.

- **Ukrainoje** vakarietišku nuotauku Viktor Juščenko po pakartotinių rinkimų buvo išrinktas prezidentu ir prisaikdintas. Jį patvirtino Ukrainos vadinamoji Aukščiausioji Rada. Iš Rados 450 deputatų už prezidentą balsavo 309 deputatai. Įdomu, kad pirmas užsienio vizitas buvo aplankyti Rusijos prezidentą Vladimir Putin. Šis pasveikino naują prezidentą. Pažadėjo išspręsti visas tarptautines problemas, pažadėjo bendradarbiauti. Ukrainoje didelį balsą vyriausybėje turi energijos rei-

kalų ministrė, gan gražiai atrodanti Julija Tymošenko. Ją naujasis prezidentas jau paskyrė eiti laikinai ministrės pirminkės pareigas.

- **Šiaurės rytų** Amerikoje sniego pūga palietė ir daug nuostolių padarė gausiai iškritęs sniegas. Per 24 valandas sniego iškrito Naujoje Anglijoje 30 colių, Bostone 27 coliai. Kai kur teko uždaryti mokyklas, sustojo lėktuvų skrydžiai, atidėtos žmonių kelionės. Daug miestelių neteko elektros, nes sniegas nutraukė linijas.

- **Prezidentas Bush** išgirdęs, kad Irake nukrito vėjo ir smėlio audros paliestas maulūnsparnis, žuvo 31 kareivis, pareiškė spaudai, kad amerikiečiai verkia ir užjaučia gyvybių netekusias šeimas, tačiau Amerika turi didesnius planus ir toliau sieks "laisvei kelio".

- **Naujasis Ukrainos** prezidentas Viktor Juščenko pasakė, kad jis atitrauks iš Irako ukrainiečius kareivius. Jų 10 kovoja Lenkijos kareivių brigadoje. Jis pats pareiškė, kad neužilgo jis aplankys Europos sostines ir bandys įsijungti į Europos gyvenimą, kur Ukraina bus sąžininga, tvarkinga, kyšių neimanti šalis, siekianti aukštesnio gyvenimo lygio. Aplankęs Rusijos prezidentą

1905 m. lapkričio 5 dieną (pagal senąjį kalendorių - 18 diena) komitetas patvirtino Memorandumą Rusijos Ministrų Tarybos Pirmininkui. Viešas ir legalus Lietuvos autonomijos reikalavimas lapkričio 9 (22) dieną buvo įregistruotas Rusijos Ministrų Tarybos kanceliarijoje.

Didysis Vilniaus Seimas dirbo 1905 metų lapkričio 21-22 (gruodžio 4-5) dienomis Vilniaus miesto salėje - dabartinėje Nacionalinėje filharmonijoje. Suvažiavime dalyvavo apie 2000 lietuvių iš Lietuvos, Rusijos, Ukrainos, Lenkijos, Latvijos. Didžiausiu lietuvių tautos priešū delegatai įvardijo Rusijos Vyriausybę ir nutarė reikalauti Lietuvos autonomijos su Seimu Vilniuje. Taip pat suvažiavime buvo pabrėžta lietuvių kalbos ir tautiško švietimo propagavimo svarba. Didžiojo Vilniaus Seimo nutarimai buvo pradėti vykdyti, tačiau netrukus rusų administracija grąžino buvusią padėtį, šiek tiek nusileisdama tik mokyklų srityje. Daug suvažiavimo nutarimų vykdytojų buvo įkalinta arba išstremta į Sibirą. Dalis jų emigravo.

Didysis Vilniaus Seimas vertinamas kaip pirmas ryškus bendros tautinės-valstybinės raidos etapas.

Putin, Juščenko pasakė atvežęs Putin "konkrečių siūlymų".

- **Ohio senelių** namuose mirė ilgametė buvusio JAV prezidento Richard Nixon sekretorė Rose Mary Woods. Ji jau buvo 87 metų amžiaus. Ji pagarsėjo tuo, kad priėmė atsakomybę netyčia sugadinusi prezidento pasikalbėjimų įrašą. Tuo metu prezidentas Nixon jau buvo pasirengęs pasitraukti iš pareigų. Sekretorė tuo atsiprašymu nuėmė nuo prezidento atsakomybę.

- **Prezidentas George W. Bush** patvirtino Senato priimtą valstybės sekretorę Condoleezza Rice, ją pagirdamas ir iškeldamas jos sugebėjimus. Dr. Rice sugebėjimai sudomino ir senatorę demokratę iš New Yorko. Senatorė Hillary Rodham Clinton pasakė, kad "dabartinė sekretorė turi prezidento ausį". Sekretorė dr. Rice jaunystėje buvo labai gabi pianino mokinė, ji pasižymėjo ir fi-gūrinio čiuožimo pamokose.

- **Izraelio vyriausybė** pateko į Izraelio Aukščiausiojo Teismo kaltinimų ratą, nes palestiniečiai, žemės Gazos kraštyje savininkai, nusišamdė adv. Daniel Saidemann, kuris kaltina izraeliečius žemių pasisavinimu, ypač Betliejuje ir jo apylinkėse.

Lietuvos Užsienio reikalų ministras Antanas Valionis kartu su NATO valstybių užsienio reikalų ministrais dalyvavo pasitarimuose Briuselyje. Kartu matome ir ambasadorę Gintę Damušytę. *NATO nuotr.*

VYKĖ-FREIBERGA SIEKIA, KAD MASKVA ATŠAUKTŲ KVIETIMĄ

Maskva mano, jog Latvijos prezidentė Vaira Vykė-Freiberga mėgina padaryti viską, ką gali, kad Rusija atšauktų kvietimą dalyvauti gegužės 9 dieną rengiamose pergalės prieš nacių Vokietiją Antrajame pasauliniame kare 60-mečio iškilnėse.

Tai sakoma Rusijos URM informacijos ir spaudos departamento komentare.

Rusijos užsienio politikos žinyba pažymi, jog Maskva "labai įdėmiai stebi daugybę

(Atkelta iš 1 psl.)

LIETUVA – PAVYZDYS...

Nuo 2003-ųjų rugpjūčio NATO perėmė vadovavimą Tarptautinėms saugumo pagalbos pajėgoms, kurios buvo įsteigtos 2001 metais tarptautinėje konferencijoje Bonoje, Afganistane žlugus Talibanų režimui.

Iš pradžių ši misija apsiribojo saugumo palaikymu Kabilėje ir tarptautinio oro uosto apsauga. 2003 metų gruodį Šiaurės Atlanto Taryba nusprendė misiją plėsti, ir kituose Afganistano regionuose steigiant Provincijos rekonstrukcijos komandas - nedidelės kariškių ir civilių specialistų grupes, kurios organizuotų atstatymo darbus.

Šiuo metu yra pavaldžios penkios Provincijos rekonstrukcijos komandos Kunduze, Mazari Šarife, Meimanoje, Feizabade and Baglane. Iš viso Afganistane, kartu su JAV vadovaujamomis provincijos rekonstrukcijos komandomis, veikia 17 tokių grupių. ISAF pagrindinės užduotys - Afganistano valdžios institucijų, JT atstovų ir NATO bazių apsauga, pagalba visuomenei tiekiant geriamą vandenį, maistą, atstatant elektros tiekimą, mokyklas, apmokant vietinę policiją. ISAF misijoje tarnauja 8000 karių iš 47 valstybių.

komentarų ir interviu, kuriuos Latvijos prezidentė duoda žiniasklaidai, siekdama, kaip ji pati pabrėžia, išaiškinti savo sprendimo vykti į Maskvą gegužės 9-10 dienomis motyvus. "Tačiau panašu, jog ponai V.Vykei-Freibergai važiuoti į Maskvą anaipol nesinori. Matyt, kaip tik todėl ir mėginama padaryti viską, kad Maskva pati atšauktų kvietimą, o dar geriau, kaip prezidentė pati užsimena, "neišduotų vizos", - pabrėžiama URM komentare.

Praėjusią savaitę interviu Estijos laikraščiu "Postimees" Latvijos vadovė pareiškė neatmetanti galimybes, kad Rusijos valdžia atsisakys išduoti jai vizą vykti į iškilmės Maskvoje dėl jos pareiškimo, kad Sovietų Sąjunga buvo "okupavusi" Latviją. Rusijos URM apgailėstauja, "kad kaimyninės šalies vadovei trūksta pagarbos dienai, kuri šventa visam civilizuojamam pasauliui". "Kita vertus, šiandien, po daugybės Latvijos prezidentės pateiktų "paaiškinimų", mes galime dar geriau suvokti, kokio pobūdžio 'draugystės ranką' ponai V.Vykė-Freiberga tiesia Rusijai", - pabrėžia Maskva.

Rusijos URM taip pat mano, jog "gana keistai atrodo ir Latvijos prezidentės teiginys, kad Latvijos ir Rusijos santykiai "jau pasiekė žemiausią tašką ir apskritai blogiau negali būti", pažymima komentare.

V.Vykė-Freiberga apie savo sprendimą priimti Rusijos prezidento Vladimir Putin kvietimą atvykti į Maskvą gegužės 9 dieną dalyvauti Pergalės dienos iškilnėse pranešė sausio viduryje. Šis sprendimas sulaukė kritiškų vertinimų dėl to, kad nebuvo suderintas su kitų Baltijos valstybių prezidentais.

Lietuvos ir Estijos prezidentai Valdas Adamkus ir Arnold Ruutel savo sprendimų

dar nepranešė.

Baltijos valstybių vadovų apsisprendimą dėl Rusijos prezidento kvietimo komplikuoja tai, kad SSRS pergalė prieš nacių Vokietiją 1945-aisiais tapo naujos, pusę amžiaus trukusios Lietuvos, Latvijos ir Estijos sovietinės okupacijos pradžia. *DELFI*

RUSIJA PIKTINASI KNYGA APIE LATVIJOS ISTORIJA

Maskva, vasario 2 d. (ELTA). Latvijos politikai turi atsakyti nevaisingų mėginimų "baigti kariuoti" su SSRS dabartinės Rusijos asmenyje ir daugiau dėmesio skirti santykių su kaimynais gerinimui, taip pat savo šalies gyventojų reikmėms. Tai pareiškė Rusijos užsienio reikalų ministerija, komentuodama oficialių knygos "Latvijos istorija: XX amžius" pristatymą.

Renginį, kuriame dalyvavo ministrai, švietimo darbuotojai, istorikai ir diplomatai, Rygoje suorganizavo Latvijos prezidentė Vaira Vykė-Freiberga. Knyga turėtų būti pristatyta ir Latvijos ambasadoje Maskvoje. Rusijos URM stebisi, kad "ši knyga dalijama gedulo renginių buvusioje Osvencimo fašistinėje mirties stovykloje fone".

Rusijos užsienio politikos žinybos pasipiktinimą kelia "rusų vaidmens Latvijos istorijoje diskreditavimas". Kiek anksčiau Rusijos URM "rekomendavo Latvijos užsienio reikalų ministrui, be "Okupacijos" muziejaus, apsilankyti ir kituose Rygos muziejuose", kuriuose akivaizdžiai parodytas rusų kultūros vaidmuo ir rusų indėlis į dabartinės Latvijos plėtrą. Rusijos diplomatai apgailėstaudami konstatuoja, kad "istorinio revanšo nuotikos Latvijoje aktyviai remiamos, taip pat ir aukščiausiu valstybiniu lygiu".

REIKIA UŽDRAUSTI NE TIK NACIŲ, BET IR KOMUNISTŲ SIMBOLIUS

Jeigu ES būtų nuspręsta uždrausti nacių svastiką, Lietuvoje išrinktas Europos Parlamento narys konservatorius Vytautas Landsbergis siūlo uždrausti ir komunizmo simbolius. Tokį pasiūlymą V. Landsbergis pateikė ES teisingumo ir vidaus reikalų komisariui Franco Frattini kartu su Vengrijoje išrinktu europarlamentaru Jozsef Szajer.

F.Frattini yra pasiūlęs šią savaitę numatytame ES teisingumo ministrų susitikime aptarti klausimą uždrausti visoje ES naudoti svastiką. Šiame susitikime turėtų dalyvauti ir Lietuvos teisingumo ministras.

"Jeigu būtų svarstomi teisiniai žingsniai dėl svastikos kaip nacių simbolio, jie turėtų būti taikomi ir komunistiniams simboliams", - rašoma europarlamentarų laiške ES komisariui.

"Yra gerai žinoma ir patvirtinta dokumentais, jog komunistinės diktatūros yra atsakingos už dešimčių milijonų nekaltų žmonių žūtį, ne

kiek ne mažiau negu nacistai", - pažymima laiške.

V.Landsbergis ir J.Szajer ragina komisarą nacių ir komunistų praeitį vertinti "subalansuotai". "Tie patys moraliniai principai turi būti taikomi ir komunizmui, kitai praėjusio amžiaus ekstremistinei ideologijai", - pažymima laiške. ES komisariui primenama, jog Vengrijoje jau yra priimtas įstatymas, uždraudęs autoritarinių režimų simbolius - nacių svastiką bei komunistų kūjį ir pjautuvą.

Vasario 3 d. V.Landsbergis ir J.Szajer Europos Parlamente šia tema rengė spaudos konferenciją. Abu jie yra Europos liaudies partijos - Europos demokratų (EPP-ED) frakcijos nariai, J.Szajer - EPP-ED vicepirmininkas.

Diskusijas dėl svastikos naudojimo ES paskatino Didžiojoje Britanijoje kilęs skandalas dėl Britanijos sosto paveldėtojo princo Charleso sūnaus princo Harry, kuris atėjo į vieną vakarėlį dėvėdamas nacio aprangą su svastika.

AUSCHWITZO TIESA

Šių metų sausio 27 d. Europoje buvo reikšmingai prisimenamas Osvencimas, vokiškai Auschwitz. Tai mirties fabrikas, daugybės žmonių industrializuoto žudymo ir net lavonų sunaikinimo vieta Antrojo pasaulinio karo metu. Tai ir likusiųjų gyvų išvadavimo prieš 60 metų diena, taip atsidūrusi kalendoriuje.

Europos Parlamente buvo ilga visiškos tylos minutė ir daug triukšmingų karštų diskusijų tikrai ne tą vieną dieną. O rezoliucijos dėl holokausto, antisemitizmo ir rasizmo priėmimas būtent tą sausio 27-ąją išryškino keletą esminės svarbos dalykų XX a. Europos istorijai suvokti.

Štai kad ir mirties stovyklos priklausomybės nusakymas. Belgų spaudoje pasirodžius straipsniui, kur paminėta tik tiek, kad ši stovykla buvo Lenkijoje, pasipiktino ne vien lenkai parlamentarai. O ar ją apibūdinti kaip nacių, hitlerininkų ar dar kaip nors - vokiškųjų nacių, Hitlerio (! - buvo ir tokia pataisa) - dėl to kuluaruose, derinant dokumento tekstą, lūžo daug iečių. Priešpaskutinę dieną EPP-ED grupė, didžiausioji Europarlamento frakcija, buvo informuota, kad vardan sutarimo Vokietija arba vokiečiai nebus minimi. Tačiau daugelis, pirmiausiai vokiečiai krikščionys demokratai, buvo apsisprendę balsuoti už sąžiningą pataisą. Vienam įtakingam vokiečių

parlamentarui galėjau pastebėti, kas atsitinka vinguriuojant į šalis nuo paprastos tiesos.

Valstybė jau ne kaltininkė, tik jos tuometinė valdžia, režimas, bloga nacių partija, irgi nežinia kur gimusi, ir galų gale belieka pragaro geografija: tai įvyko kažkur Lenkijoje... (Mes dažnai pastebime, savo ruožtu, kad ir sovietų nusikaltimai įvairiuose dokumentuose pavirsta "režimo", "totalitarizmo" arba "totalitarinio komunizmo", bet ne SSRS nusikaltimais, ir žinome, kad už tų pastangų slypi dabartinės Rusijos politinis interesas). Tačiau Osvencimo atveju būtent vokiečiai parlamentarai užprotestavo kažkokį brukamą dviprasmišią pataikavimą: vieningu dešinės - kairės sutarimu bei Parlamento visumos balsavimu rezoliucijoje kalbama apie nacistinės Vokietijos koncentracijos stovyklą, atitinkamai adresuojant ir nusikaltimus.

Taip, **Vokietija turi jėgos atvirai žvelgti į savo istoriją, prisiimdama ir atsakomybę, kitaip negu antroji Molotovo-Ribbentropo pakto signatarė**, pusantų metų anuomet aktyviai talkinusi Hitlerio agresijoms. Ji ir pati grobė savąją "dalį", Europos, pirmiausiai ištisas Baltijos valstybes (Suomija, kaip žinia, apsigynė), o dabar nervingai reaguoja dėl primenamų faktų.

Gal nemažiau reikšmingas dalykas buvo tas, kad šio

(Nukelta į 8 psl.)

JAV prez. G. Bush, baigęs savo "State of the Union" kalbą, sveikina su Illinois valstijos senatoriumi Dick Durbin, kuris sako, kad yra dalykų, kuriuose demokratai gali sutarti su respublikonais.

CTPS nuotr.

PREZ. V. ADAMKUS RAGINA SEIMĄ GRĮŽTI PRIE ARCHYVŲ ĮSTATYMO

Prezidentas Valdas Adamkus ragina Seimą iš naujo svarstyti Dokumentų ir archyvų įstatymo redakciją, ribojančią priėjimą prie KGB bei kai kurių kitų archyvinų dokumentų. V. Adamkaus manymu, archyvai turi būti atviri ir mokslininkams, ir visuomenei.

Minėta Dokumentų ir archyvų įstatymo redakcija Seime be didesnių diskusijų buvo priimta praėjusiais metais, Prezidento Rolando Pakso apkaltos įkarštyje ir pradėjo galioti nuo šių metų sausio.

Prezidento V. Adamkaus nuomone, Seimas turėtų grįžti prie minėto įstatymo, atsižvelgdamas į specialistų ir

visuomenės išsakytas pastabas.

"Prezidentas mano, kad įsigaliojusi Dokumentų ir archyvų įstatymo redakcija neatitinka tokios srities reglamentavimui keliamų atvirumo, skaidrumo bei prieinamumo reikalavimų. Įstatyme turi būti atrasta pusiausvyra tarp dviejų svarbių konstitucinių teisių - teisės gauti informaciją ir asmens privatumo apsaugos", - rašoma Prezidento spaudos tarnybos išplatintame pranešime.

Šiuo metu Meksikoje poilsiaujantis V. Adamkus pasisako už archyvus, kurie būtų atviri mokslininkams bei visuomenei.

"Šalies istorijos tyrinėtojams turi būti sudarytos tinkamos sąlygos profesionaliai įvertinti mūsų praeitį. Archyvuose sukaupta tautos atmintis ir patirtis neturi likti uždaryta dokumentų saugykloje", - įsitikinęs V. Adamkus.

Šalies vadovo nuomone, į diskusijas dėl įstatymo tobulinimo Seimas turėtų įtraukti istorikus, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro specialistus bei žmogaus teisių specialistus.

Praėjusią savaitę trys dešimtys žymių kultūros bei visuomenės veikėjų, istorikų paragino prezidentą bei premjerą imtis visų įmanomų priemonių, kad nuo šių metų pra-

LIETUVAI REIKIA DAUGIAU POLITINĖS VALIOS

Briuselis, vasario 3 d. (ELTA). Europos Komisija vasario 2 d. konstatavo, kad Europos ekonomika sunkiai serga, o jai gydyti būtinos reformos, pirmiausia - gerinti verslo aplinką. Tai aktualu ir Lietuvai. "Verslo žinių" teigimu, dabar Europos Komisijos siūlomomis priemonėmis 2010 m. ES BVP būtų galima padidinti 3 proc. ir sukurti daugiau kaip 6 mln. darbo vietų.

Pasak Dalius Grybauskaitės, ES finansų planavimo ir biudžeto komisarės, Lietuva dabar yra "palyginti ne-

blogoje pozicijoje" - čia gerokai liberalesnės sąlygos verslui nei kai kuriose ES senbuvėse, bet šaliai reikėtų daugiau politinės valios ir atsakomybės sprendžiant ateities klausimus.

Ekonomistai perspėja, kad dabartinė reformų politika gali paversti Lietuvą aptingusia, kaip ir kai kurios ES senbuvės, valstybe, nesugebančia didinti darbo našumo, o šalies gyventojai, anot jų, bijos rizikuoti imtis verslo ir geriau tenkinsis pakankamomis socialinėmis garantijomis.

džios įsigaliojusios Archyvų įstatymo pataisos, ribojančios priėjimą prie KGB dokumentų, būtų kuo greičiau atšauktos ir būtų parengtas civilizuotų valstybių praktiką atitinkantis archyvinų dokumentų naudojimo įstatymas.

Kreipimosi autorių teigimu, "šis Lietuvos archyvų departamento parengtas įstatymas šiurkščiai pažeidžia pilietinės visuomenės teisę į istorinę atmintį ir daro gėdą demokratiškai Lietuvai". Archyvo įstatymo rengėjų požiūris, kaip teigia jo kritikai, primena Rusijos valstybei dabar būdingą santykį su istorine tiesa, pastangas neigti buvusią Baltijos šalių okupaciją ir "švelninti" sovietinio režimo įvykdytus nusikaltimus.

Kreipimesi taip pat buvo teigiama, kad tokį įstatymą parengusios institucijos vadovas - Lietuvos archyvų departamento direktorius Vidas Gri-

goraitis - neturi moralinės teisės toliau eiti savo pareigų.

Naujoji Archyvų įstatymo redakcija numato, kad "priėjimas prie Nacionaliniam dokumentų fondui priklausančių buvusių SSRS valstybės saugumo komiteto (KGB) Lietuvos SSR padalinio, Lietuvos SSR vidaus reikalų ministerijos ir kitų Lietuvos teritorijoje veikusiu specialiuju tarnybų dokumentų, kuriuose yra agentūrinės informacijos, sudarytų baudžiamųjų ir trėmimo bylų ribojamas 70 metų nuo jų sudarymo". Be to, minėtas įstatymas priėjimą prie Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų, kuriuose yra informacijos apie asmens privatų gyvenimą, taip pat prie valstybės archyvams perduotų susistemintų asmens duomenų rinkmenų, riboja 50 metų po asmens mirties, o jei šio fakto nustatyti neįmanoma, - 100 metų nuo dokumento sudarymo. **ELTA**

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)
LXXXVI

Tad būkime sąžiningi sau ir savo vaikams. Demokratija negali būti tik "tautinė". Klaidinga galvoti apie teisinę valstybę ir pritarti antidemokratiniam įstatymams.

Įstatymui "Dėl valstybinės kalbos vartojimo" - ne!

Visų nacijų ir tautybių lygybė - svarbiausias SSRS Konstitucijos įstatymas.

Drauge, tik tu pats gali apginti savo teises! Demokratija - visoms tautoms!"

Apie tą mitingą ir kitokią jedinstvininkų veiklą šių eilučių autorius "Gimtojo krašto" laikraštyje 1989 m. kovo 30 - balandžio 5 d., Nr.13, rašė:

"[...] Susidarė sąlygos viešai pasireikšti ilgus dešimtmečius gniuždytiems, persekiotiems tikriesiems lietuvių

tautos siekiams - būti šeimninkais savo žemėje, kalbėti savo kalba, nevaržomai puoselėti savo ekonomiką, kultūrą. Tam šventam siekimui pritarė ir daugelis kitų tautų žmonių, gyvenančių Lietuvoje. Tačiau nepatiko ekstremistams iš "Jedinstvos - Jedność", nes išsigando, kad gali prarasti savo privilegijuotą padėtį - reikės mokytis lietuvių kalbos, kad praras patogų "internacionalistų" vardą (iki tol internacionalistai dažniausiai vadinti tik atsiskaitantys tautinės savimone ir perimantys rusų kalbą, kultūrą), kad iš viso Lietuva nori būti ne "vieningo komplekso" menka dalelė, teritorija, o tikrai suvereni Respublika. Tad kai kurie "Jedinstvos" vadeivos ir ėmė kaltinti lietu-

vius tuo, kuo jie patys buvo ir yra - didžiarusiški šovinizistai, pilsudskininkai ir pan.

Kokius kelius Lietuvai, lietuvių tautai numato "Jedinstvo"? Pasižiūrėkime į "Jedinstvos" antrajame informaciniame biuletenyje išspausdintą programą, patvirtintą 1989 m. sausio 22 d. Vilniuje vykusios steigiamosios konferencijos, į programines "Jedinstvos" vadeivų kalbas, rezoliucijas, priimtas vasario 12 d. garsiajame mitinge Vilniuje, prie Sporto rūmų, kituose mitinguose, susirinkimuose. Iš jų išryškėja viena koncepcija: Lietuvai ir lietuvių tautai nereikia jokių naujų kelių, pertvarkos, nes viskas buvo ir yra gerai! Tiesa, yra kai kurių lyg ir pažangesnių deklaracijų. Pavyz-

džiui, šeštajame programos paragrafe teigiama, kad "Jedinstvo" palaiko sąjunginių respublikų siekimą politinio, ekonominio suvereniteto. Tačiau nenurodoma, kokių respublikų. Aštuntajame programos paragrafe nurodoma, kad "Jedinstvo" remia tik ekonominę Lietuvos savarankiškumą. Panašiai sakoma ir apie lietuvių kalbą. Šešioliktajame paragrafe lyg ir pripažįstama, kad Lietuvoje lietuvių kalba gali būti valstybinė, bet iš kitų atrodo, kad tai nesuderinama su žmogiškumu. Programa - tai labiau atsitiktinių minčių nuotrupų (dažniausiai iš stalininių metų) rinkinys. Joje vengiama net Lietuvos vardą minėti. Daug kur tiesiog kyšo nenusimanymas apie elementarius valdymo, ekonomikos dalykus.

Pavyzdžiui, devintajame paragrafe iškilmingai teigiama, kad ir Lietuvos SSR MA privalo dirbti tik savimokos, ūkiskaitos sąlygomis. Visose

pasaulio šalyse akademinis mokslas, fundamentiniai tyrimai yra vykdomi tik valstybės sąskaita, iš biudžeto. Viena iš mūsų atsilikimo moksle (ir technologijoje) priežasčių yra ta, jog per mažai buvo skiriama lėšų iš biudžeto, ypač fundamentiniams mokslams. Todėl mokslas dažniausiai buvo priverstas spręsti racionalizacinio pobūdžio problemas. Matyt, programos kūrėjams visa tai nerūpėjo. Tai akivaizdu ir iš minėtų "Jedinstvos - Jedność" mitingų, susirinkimų rezoliucijų, programinių pareiškimų. Rezoliucijose dėl kalbos rašoma: "Mes reikalaujame, kad būtų užtikrinta teisė visoms tautoms, gyvenančioms Lietuvoje, vartoti savo kalbą visose valstybinio, ūkinio ir visuomeninio bei politinio gyvenimo srityse" (nors savo programoje lyg ir pripažino lietuvių kalbos teisę būti valstybine). Tačiau Lietuvoje, be rusų ir lenkų, yra dar apie 96 tautybės. (Bus daugiau)

Amerikos Lietuvių Tarybos atstovas Washingtono dr. Ramūnas Kondratas neseniai viešėjo Lietuvoje, kur įteikė Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui studiją – Amerikos pabaltiečių veiklos strateginį planą. Šia proga pristatė Lietuvos prezidentui išeivijos rūpesčius ir pageidavimus. Amerikos Lietuvių Taryba šiuo metu apjungia 17 išeivijos centrinių organizacijų ir išlaiko Jungtinio Amerikos Pabaltiečių Komiteto (JBANC) įstaigą Washingtono. Dr. Ramūnas Kondratas yra JBANC Tarybos pirmininkas.

ALT'o nuotr.

JAV VALSTYBĖS DEPARTAMENTO DIPLOMATĖ DALYVAUS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIME

JAV Valstybės departamento Baltijos reikalų vyriausioji direktorė ir Smithsonian Instituto Amerikos Istorijos skyriaus kuratorius yra tarp garbingų svečių, kurie dalyvaus sekmdienį, vasario 13 dieną, pagrindiniame Čikagos ir apylinkių Lietuvos nepriklausomybės minėjime Marijos gimnazijos auditorijoje 6700 S. California. Trumpa visuomenei atvira programa prasidės 2 v.p.p.

Judith Cefkin, JAV Valstybės Departamento Skandinavijos ir Baltijos skyriaus direktorė pristatys Baltijos regijono demokratijos plėtimo ir apsaugos strateginius planus. Anksčiau Judith Cefkin yra dirbusi JAV diplomatinėje tarnyboje Prancūzijoje, Meksikoje, Ruandoje, Burundyje.

Dr. Ramūnas Kondratas, istorikas, 1977 m. baigė Harvardo universitetą daktaro

laipsniu ir šiuo metu yra Smithsonian Instituto Amerikos Istorijos muziejaus kuratorius. Dr. Kondratas taip pat yra ALTo atstovas Vašingtone ir Jungtinio Amerikos Pabaltiečių Komiteto (JBANC) Vašingtone Tarybos pirmininkas.

Minėjimo muzikinę programą atliks Dariaus Polikajčio vadovaujamas "Dainavos" choras. Lietuvos šauliai

ir ramovėnai 10 v. ryto Lietuvos nepriklausomybės proga iškilmingai pakels vėliavas Marijos Gimimo parapijos aikštėje, dalyvaus lietuviškose 10:30 šv. Mišiose ir minėjimo programoje. 10:30 v. r. taip pat vyks Evangelikų Liuteronų Tėviškės bažnyčioje ir 11:00 v. r. Ziono Evangelikų Liuteronų bažnyčioje.

Amerikos Lietuvių Tarybos Čikagos skyriaus pirmininkė Evelina Oželienė savo pranešime amerikiečių žiniasklaidai pabrėžė, kad šis mi-

nėjimas yra Čikagos lietuvių vieningumo manifestacija.

ALTA, įkurtas 1915 m., apjungiantis išeivijos organizacines pajėgas, paskutiniu metu ypatingą dėmesį skyrė Lietuvos priėmimo į NATO siekimui. Centrinė ALTo būstinė yra Čikagoje, Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. ALTo pirmininkas Čikagos advokatas Saulius Kuprys pareiškė, kad Lietuvos pakvietimas į NATO yra reikšmingiausias praeitų metų įvykis, galutinai gražinęs Lietuvą į Vakarų valstybių šeimą.

ALT'o inf.

Antanas Dundzila

IŠ KUR IR KODĖL

(Laimėjo antrąją *Dirvos* novelės premiją)

III.

- Julytė bėgioja ir visus šnekina. Tai Levutei dabar daugiau rūpesčio. Jau ne tik namai, bet ir mažas vaikas, - apie dukterį Jono balsas skambėjo pastebimai švelniau.

Gaila, bet Jono veido aš šiandien neatsimenu. Jei jį dabar sutikčiau mieste ar sapne, pirmas jo nepasveikinčiau. Jis buvo šviesių plaukų vyras, visai toks, kaip anuomet, kai pas mus daržą arė, kai vedėsi. Kaimo ūkininkai man bendrai atrodydavo jau pagyvenę, sustambėję dėdes. Tačiau Jono ūgis, gelsvi plaukai ar kalba kaimo dėde jo nedarė. Dabar sakyčiau, kad mano vaikiškos akys jame matė saikiai naujus pusbrolių iš provincijos. Tokiu jį, turbūt, padarė Lietuvos kariuomenė, kurioje buvo atsitarnavęs.

Motina atskaitė pinigų už daržoves ir iš indų spintos

ištraukė šokolado plytelę:

- Parvežk lauktuvių mažajai! Kad tik sveika būtų ir gražiai augtų, - dar palinkėjo. - Ir ačiū Levutei už sūrį! Mieste dabar sūrio ar sviesto karštais nebūna.

- Sako, į Rusiją viską veža, - atsakė Jonas. - O pas mus dažnai, žiūrėk, žibalo nėra, tai ko kito trūksta. Ir dabar man Levutė prisakė čia krautuvėse gero milo paieškoti... Taigi, ir mums patiems nežinia, kaip čia bus su visokiais potvarkiais, pyliavomis... Žmonės visaip kalba...

- Vargiai milo rasi, medžiagų krautuvės beveik tuščios, - paaiškino mama.

- Ar galiu čia vežimą su arkliu palikti, iki aš mieste apsižiūrėsiu? - teiravosi Jonas.

- Aišku, kad palik! Ir sugrįžk pietums, pavalgysime kartu.

- Tai taip ir padarysiu... O tu, Vytuk, vienas neik prie arklio, - pažiūrėjo į mane. - Jis ramus, bet ką gali žinoti... Vėliau mudu abudu jį pagirdysime, apžiūrėsime.

Dar girdėjau, kai mama kalbėjo apie miesto sode vaikščiojusį jaunimą su atlapuose prisiseigtais, rudens spalvomis nusidažiusiais lapais - raudonais, žaliais ir geltonais. Tiesa, orams atšalus, per Vėlines kas tai neįprasto vyko Kauno kapinėse, nors niekas iš mūsiškių šiais metais ten nėjo, žvakučių ant močiutės kapo nežibinome.

Turbūt, jau buvo ketvirta sukilimo diena, kai pas mus netikėtai pasirodė Jonas. Atėjo atsegta marškinių apykakle, ant rankos užsimetęs švarką, paprašė gerti. Dar nuo senų laikų, prieš Kaune įvedant vandentiekį, mūsų kieme buvo šulinys, kuris karo pirmosiomis dienomis labai pravertė:ėjo kalbos, kad, bėgdami bolševikai, užnuodijo miestui iš Klebonišio tiekiamą vandenį. Nors Jonas atrodė pavargęs,

tačiau, prie šulinio susėdus, mielai pasakojosi:

- Kai prasidėjo karas, Rumšiškių vyrai susitelkė savo turtą saugoti. Arklius, gyvulius paslėpėme, o kai atsirado ginklų, tai ir drąsiau pasidarė. Žinote, esame į Kaišiadorius einančio kelio pašonėje, o juo rusai traukėsi, pavieniai ir ištisais daliniais... Anksčiau mus tvarkė keli komunistėliai dingo, tai mes savo valdžią įsivedėme...

Kai tėvai išsiklausė apie Levutę su dukrele, apie išvežimus, Jonas vėl grįžo prie sukilimo.

- Išgirdus apie nepriklausomybės atstatymą, reikėjo Kaunui pranešti, kad ir mes jau patys tvarkomės. Tai Nemuno pakrantėmis, pro Pažaislį atkeliauvau. Kaune pabuvojau su sukilėliais, o dabar traukiu namo. Baisių dalykų mačiau ir girdėjau, nemažai mūsų vyrų žuvo. Tiltai išsprogdinti... Dalį kalinių bolševikai spėjo iškalėjimo išvežti, nieks nežino, kas su jais atsitiko. Dar gerai, kad tik dalį... Išsilaisvinusius kelis iš kalėjimo tiesiai į Raudono Kryžiaus ligoninę gink-

luoti lydėjome...

Jonas papasakojo, kaip į sukilėlių štabą atėjo žinia, kad "Maisto" fabrikai reikia didesnės įgulos. Keli rusų daliniai jau buvo užsukę į fabriką. Atstatę šautuvus, pasikrovė į sunkvežimius mėsos ir išvažiavo. Tokiam kareivių plėšikavimui priešintis neturėta kuo. Tuomet vadovybei parūpo, ką besitraukiančios kareivių bandos darys, jei sandėliuose mėsos ar dešrų pritruks.

- Vyrų, krašte sukilimas, vokiečiai žygiuoja, bolševikai bėga ir plėšia... Mums reikia apsiginkluoti, - į tarnautojus prabilo pusmetį "Maiste" išdirbęs, buvęs Lietuvos kariuomenės karininkas. Visi jam pritarė, o vienas iš išvežiotųjų pasisiūlė:

- Imu sunkvežimį, išrašykite orderį, kad kariuomenei vežu produktus... Įmeskite skerdienos krovinio užslėpimui ir čia pat važiuoju į ginklų sandėlį.

- Aš važiuosiu su tavim, - atsistojė kitas. - Dviese lengviau viską pakrausime, greičiau apsisuksime! (Bus daugiau)

KALBA LIETUVIŲ FONDO PRADININKAS DR. ANTANAS RAZMA

Neseniai spaudoje skaitėme, jog iš Lietuvos fondo tarybos pirmininko posto pasitraukė šios svarbios finansinės institucijos pradininkas, ilgametis jos tarybos bei valdybos pirmininkas ir kitų svarbių pozicijų užėmėjas dr. Antanas Razma.

Ta proga į šį daug nuspelniusį vyrą kreipėmės su eile klausimų, į kuriuos jis pateikė prasmingus atsakymus.

Bet pradžia – dr. A. Razmos “vizitinė kortelė”. Jį galima vadinti žemaičiu, nes gimęs 1922 birželio 20 dieną Kretingos apskrityje. Baigęs Plungės gimnaziją, 1944-aisiais pasitraukė į Vokietiją. Čia po karo – 1952 metais baigė Tuebingeno universitetą, gaudamas med. daktaro laipsnį. Tuoj po to atvyko į JAV ir čia pradėjo gydytojo karjerą. Specializavosi šeimos medicinoje, vertėsi privačia praktika, buvo šv. Juozapo medicinos centro kolektyvo prezidentu.

Šalia veiklos Lietuvos fonde aktyviai reiškėsi Lietuvos Bendruomenės veikloje, buvo ir JAV Lietuvos Bendruomenės krašto valdybos pirmininku, turėjo eilę vadovaujančių pozicijų. Priklauso ateitininkams ir Lietuvos Fronto bičiuliams. Apdovanotas LDK Gedimino III laipsnio ordinu.

Čia tik svarbesnieji dr. A. Razmos gyvenimo ir pasiekimų momentai, nes viską sužymėti – reiktų daug vietos. O dabar eime prie klausimų ir atsakymų į juos.

- Jau greitai sueis 45 metai nuo tos dienos, kada “Draugo” dienraštyje paskelbėte (1960.12.08.) savo istorinį straipsnį, pavadintą “Milijono dolerių fondas lietuviškiems reikalams ir to fondo parlamentas”. Jame Jūs aiškino, jog reikėtų surasti 1000 žmonių, kurie galėtų aukoti po tūkstantinę ir tokiu būdu būtų suorganizuotas milijoninis fondas lietuviškiems reikalams. Kaip Jums gimė tokia idėja?

Nėra to blogo, kas neišeitų į

gerą. Buvau nusiminęs 1955 metais, kai dėl medicinos praktikos turėjau palikti Čikagą ir išvažiuoti į Wilmington-Joliet už 40 mylių. Čikagoje buvo gyva lietuviška veikla, o aš dar būdamas studentu Tuebingene žavėjaisi ja ir buvau įsijungęs į studentų veiklą. Bet dirbdamas tarp amerikiečių nustebau, kiek daug yra savanoriškai suorganizuotų fondų su milijonais ir net milijardais dolerių, kurie išlaiko labdaros, mokslo, švietimo ir kitas institucijas. Kilo mintis, kodėl gi mes, lietuviai, negalime suorganizuoti milijoninio fondo. Tuo metu daugeliui tai atrodė tikra utopija, nors man tai buvo realybė, ypatingai turint omenyje profesionalus, prekybininkus ir kitus, kurie tuo metu jau uždirbo neblogai. Maniau, kad tie kurie toliau gyvename nuo lietuvių veiklos centrų, galime sudėti tūkstantines ir, remdami mūsų veiklą finansiškai, įsijungti į lietuvių išlaikymą.

- Kaip žinome, steigiant fondą jau buvo atsakyta vieni tik tūkstantininkų – buvo primami ir šimtininkai (arba dar mažesnės sumos), tačiau ir jų ne tiek daug turėta. Kokiu būdu pavyko vėliau šią idėją išpopuliarinti, jog šiandien Lietuvos fondo turtas (kartu su palikimais) jau viršija 15 milijonų?

- Nelengvas klausimas. Fondui dirva buvo pribrendusi. Jau prieš mane daug kitų fondo idėjų buvo teoriškai keliamos žiniasklaidoje, susirinkimuose, bet neatsirado praktiškų organizatorių ir jos pasiliko stalčiuose. Taip sakant, aš paėmiau jautį už ragų. Sekantys faktoriai pabudino lietuvių visuomenę, kad milijoninis fondas (Lietuvių fondas) yra būtinas ir kartu įmanomas.

Buvo apibrėžti trys pagrindiniai punktai, kurių pagrindu turėjo veikti fondas.

a) Fondo kapitalas neliečiamas, tvarkomas pačių aukotojų. Tik kasmetinės pajamos dalinamos lietuvių darbams.

A.a. Stefanijos Stasienės knygos “Kulinarija ir papročiai” pristatymo, įvykusio 2004 m. lapkričio 6 d., akimirka. Iš kairės: Korp! Giedra pirmininkė Violeta Žilionytė-Leger ir Vilties draugijos pirmininkas Algirdas V. Matulionis.

Dr. Kristinos Stankaitytės-Phillips nuotr.

b) Skirstymo komisija sudaroma iš Fondo aukotojų ir JAV Lietuvos Bendruomenės.

c) Į Fondo organizatorių gretas renkami pasišventę darbuotojai, neatsižvelgiant į ideologines ar politines orientacijas – Fondo idėja aukščiau visų įsitikinimų ir pažiūrų. Ir tai pavyko. Su JAV Lietuvos Bendruomenės pagalba pirmus du milijonus sutelkėme per pirmus 20 metų. Bet vėliau, išsigijus nepaprastą pasitikėjimą, kurį ypač vaizdžiai liudija atėję didžiuliai palikimai, sekančius 13 milijonų dolerių sutelkė vieni Fondo organizatoriai per 22 metus. Per tą laiką buvo išdalinta virš 11 milijonų dolerių lietuviškai veiklai remti. Mūsų visų pradininkų tai buvo net nesvajoti rezultatai.

- Gal galėtumėte išvardinti pačius svarbiausius žmones, kurie labiausiai padėjo Jums tą mintį įgyvendinti ir daugiausiai prisidėjo prie Lietuvos fondo idėjos pasisekimo?

- Buvo labai daug pasišventusių darbuotojų įvairiose srityse ir specialybėse, ir mėginant juos išvardinti, esu tikras, padaryčiau daug klaidų. (Suinteresuoti tais

asmenimis daug informacijos gali rasti Lietuvos fondo knygos dviejuose tomuose, *aut. pasta-ba*). Noriu tik paminėti su manim žengusius pačius pirmuosius žingsnius: Tai rašytojas Aloyzas Baronas, kuris 1960 metais išspausdino mano atsišaukimą “*Drauge*”, nors vyr. redaktorius tos idėjos įgyvendinimu netikėjo; į pirmą posėdį – 1961 metų sausio 8 dieną per didelę sniego pūgą į Alicijos Rūgytės butą Čikagoje atvyko tik Jonas Pabedinskas, dr. Rimvydas Sidrys (atvykęs iš Streator, IL 70 mylių) ir aš. Nenusiminėm, šaukėm kitus Fondo iniciatorių posėdžius, kurie buvo skaitlingesni ir sėkmingesni.

- Per 42 Lietuvos fondo gyvavimo metus net 12 metų esate vadovavę Fondo valdybai, 11 metų Fondo tarybai, o taip esate turėję visą eilę vadovaujančių pozicijų. Dabar jau iš pirmininkavimo pasitraukėte. Ar jau pavargote, ar yra kitų priešasčių?

- Nepavargau. Gyvenu kasdien Lietuvos fondo rūpesčiais ir tikiu jo ateitimi. Bet kai peržengi 80 metų slenkstį, laikas užleisti Fondo vadovavimą jaunesniems, kurie naujais metodais Fondą augins ir toliau. Pasilieku Lietuvos fondo taryboje ir toliau dirbsiu kai kuriose komisijose.

- Ar, Jūsų nuomone, Lietuvos fondas atliko bei atlieka tas funkcijas ir darbus, apie kuriuos užsiminėte savo rašinyje prieš beveik 45 metus?

- Daugiau nei 100%! Tikėjaisi sutelkti tik vieno milijono dolerių kapitalą (tuo metu atrodė labai didelė suma), o dabar turime 15 milijonų dol. pagrindinio kapitalo, esame paskirstę virš 11 milijonų dol. lietuvių darbų rėmimui ir jau penkti metai iš eilės skiriame tam po vieną milijoną. Ar tai ne nuosta-

bus laimėjimas lietuvių?

- Kokią pramatote Lietuvos fondo ateitį? Gal dabar turite kokių nors naujų idėjų, kurias padiktuoja šių dienų gyvenimas, nauja ateivių į šį kraštą karta ir pan.?

- Matau šviesią ateitį Fondui. Lietuvos fondo vadovybė yra pasiryžusi Lietuvos fondas kapitalą padidinti iki 20 milijonų dol., o vėliau ir daugiau, kad netolimoje ateityje būtų galima lietuvių veiklai kasmet skirti iki dviejų milijonų dolerių. Tikimės ir laukiame, kad vis daugiau naujai atvykstančių įsijungtų į Lietuvos fondą, ypatingai atsižvelgiant į jiems šiuo metu labai svarbią Lietuvos fondo paramą jų vaikų lankomoms lituanistinėms mokykloms.

Baigdamas norėčiau pareikšti keistą mintį... Sakykime, Lietuvos fondas staiga dabar nustotų augti (ko tikrai nebus), tačiau vis tiek jau turime tvirtą finansinę bazę, kuri gali nuolat stipriai remti lietuvių darbams bei veiklą. Tai mūsų visų idealizmo nepaprastas vaisius, kurio laimėjimui dirbome savanoriškai ir pasišventusiai.

Pokalbio pabaigoje dr. A. Razma dar palinkėjo sėkmės naujai Lietuvos fondo vadovybei, o mes tariame ačiū už jo pareikštą mintį.

Pastaba. Šį pasikalbėjimą paruošus spaudai sužinojome, kad dabartinė LF Taryba savo posėdyje nutarė suteikti dr. A. Razmai LF Tarybos garbės pirmininko vardą. Tai yra pirmasis asmuo gavęs tokį atžymėjimą. *Edvardas Šulaitis*

VOKIETIJA

NAUJAS KAPELIONAS VASARIO 16-OSIOS GIMNAZIJOJE

Š.m. sausio 21 d. į gimnaziją atvyko naujasis kapelionas (Nukelta į 11 psl.)

Kun. Rytis Girkšnys diskutuoja su moksleiviais ateitininkais.

M.Dambriunaitės-Šmitienės nuotr.

LIETUVA IR PASAULIS

Seimo Tėvynės sąjungos frakcijos narė Rasa Juknevičienė siūlo įteisinti gegužės 8-ąją - Antrojo pasaulinio karo aukų pagerbimo dieną ir minėti ją kartu su visa Europa. Tokią atmintiną dieną įstatymo pataisą ši parlamentare įregistravo Seimo posėdžių sekretariate. Pasak politikės, projekto rengimą paskatino tai, kad Lietuva neturi vienos datos, skirtos Antrojo pasaulinio karo aukų atminimui. "Įvairiu metu minimos komunizmo, fašizmo aukos, bet nėra vienos atmintinos dienos, kurią būtų konkrečiai paminėtos visos Antrojo pasaulinio karo aukos", - pažymi Seimo narė. R. Juknevičienės teigimu, priėmus tokią įstatymo pataisą būtų paminėtos ir pagerbtos visos Antrojo pasaulinio karo aukos, kurių labai daug buvo ir Lietuvoje. Šiuo metu Antrojo pasaulinio karo aukų atminimo diena teisiškai neregamentuota. Jeigu Seimas pritartų šiai įstatymo pataisai, atmintiną dieną sąrašė būtų 37 dienos.

Seimo opozicijos vadovas konservatorius Andrius Kubilius vasario 3 d. JAV Kongreso rengiamuose Nacionaliniuose maldos pusryčiuose susitiko su 160 pasaulio valstybių atstovais. Į 53-iusius Maldos pusryčius Vašingtone JAV Kongreso narių grupės pirmininkė Jo Ann Emerson pakvietė ir prezidento patarėją Vytautą Umbrą bei verslininką Petrą Masiulį. Kasmetiniuose Maldos pusryčiuose paprastai dalyvauja JAV prezidentas, viceprezidentas, Kongreso, Senato nariai, diplomatinio korpuso atstovai, kiti valstybės ir visuomenės vadovai bei žymūs užsienio valstybių veikėjai.

Seimo nario Egidijaus Vareikio teigimu, tokie Maldos pusryčiai suteikia galimybę pabendrauti su asmenimis, su kuriais kitu atveju susitikti būtų beveik neįmanoma. "Pakanka pasklaidyti tradicinių Maldos pusryčių dalyvių sąrašą ir tampa aišku, kad neva neracionaliai maldos akcijai susirenka žmonės, kurių šiaip sutikti ar pakalbinti beveik neįmanoma. A. Kubilius vizitas Amerikoje politiniu, lobistiniu požiūriu gali būti net svarbesnis už kai kurias oficialias valstybių vadovų keliones", - internetiniam dienraščiui "Bernardinai.lt" sakė konservatorius. Vėliau A. Kubilius kartu su Latvijos ambasadoriumi JAV Mariumi Riekstiniu bei Estijos ambasadoriumi JAV Juriu Lūku dalyvavo Lietuvos ambasadoriaus Vašingtone Vygaudo Ušacko rengiamoje neformalioje vakarieneje dėl Kembridžo universiteto stipendijų Baltijos valstybių studentams.

Nepriklausomos Lietuvos atstovai į Nacionalinius maldos pusryčius, pasak Tėvynės sąjungos pranešimo, kviečiami jau ne pirmą kartą. Juose yra dalyvavę Algirdas Brazauskas, Vytautas Landsbergis, Mečys Laurinkus, Gediminas Kirkilas, Linas Linkevičius ir kiti asmenys. Idėja, kad susirinkę politikai į valstybės ir jos žmonių kasdienį gyvenimą žvelgtų per dvasinių vertybių prizmę, prigijo ir plačiai pasklido po pasaulį, teigiama Tėvynės sąjungos pranešime. Maldos pusryčiai jau rengiami daugiau kaip 100 pasaulio valstybių.

Federacijos Tarybos pirmininkas smerkia Baltijos šalių poziciją. Rusijos kaimynių Baltijos šalių pozicija dėl Pergalės jubiliejaus kelia nuostabą. Tai Sankt Peterburge pareiškė Federacijos Tarybos pirmininkas Sergej Mironov. Tokią pat reakciją sukelia ir Pabaltijo valdžios veikla ir politika rusakalbių gyventojų atžvilgiu bei fašistų parankinių, taip pat esesininkų heroizavimas, pažymėjo jis. "Aš laikiu, kada Europos Sąjunga griežtai nurodys Baltijos valstybėms, kas per dalykas yra demokratija", - sakė S. Mironov, komentuodamas šiomis dienomis nuskambėjusį Latvijos prezidentės pareiškimą dėl Pergalės 60-mečiui skirtų iškilnių, kurį Rusija apibūdino kaip užgaulų. Vaira Vykė-Freiberga, kalbėdama apie rusų tradiciją švęsti šią šventę ir "prisiminti, kaip jie didvyriškai užkariavo Baltijos šalis", latviškame tekste pavartojo tris rusiškus žodžius - "vobla", "vodka" ir "čiasuška". Pasak Federacijos Tarybos pirmininko, kuris nerado "tinkamų žodžių savo pasipiktinimui dėl to išreikšti", dvejetainę standartų politiką, kurią Rusijos atžvilgiu vykdo Baltijos valstybės, yra "amoralinė, įžūli ir begėdiška".

Seimo vadovas Artūras Paulauskas teigia, kad iš viso KGB rezerve gali būti apie 400 asmenų. Laikinoji Seimo komisija, tirianti KGB rezervininkų veiklą, gavo naujų duomenų. Seimo vadovas tvirtina, kad KGB, parlamentarų atostogų ir kiti skandalai užgožia gerus Seimo darbus. Paaiškėjo, kad rezervui priklausau esantys ir buvę valstybės pareigūnai. Artūras Paulauskas siūlo visus asmenis esančius KGB rezerve paviešinti ir taip užbaigti šį skandalą.

Rusija paskyrė tarpvyriausybines komisijas su Lietuva pirmininką - juo tapo susisiekimo ministras Igor Levitin. Po 2004 metų kovo mėnesį vykusio Rusijos vyriausybės reorganizavimo iš pareigų buvo atleistas ankstesnis šios komisijos pirmininkas susisiekimo ministras Sergej Frank ir beveik metus komisija neturėjo bendrapirmininkio. Iš Lietuvos pusės komisijai vadovauja užsienio reikalų ministras Antanas Valionis.

Lietuvos Užsienio reikalų ministrą Antaną Valionį sveikina NATO vyriausiasis viršininkas Jaap de Hoop Scheffer. *NATO nuotr.*

RUSIJA NORI GEGUŽĖS 10 D. SURENGTI SUSITIKIMĄ SU LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS VADOVAIS

Maskva, vasario 1 d. (ELTA). Šaltinis Rusijos užsienio reikalų ministerijoje pranešė, kad Maskva Lietuvos, Latvijos ir Estijos vadovams pasiūlė gegužės 10 d. Maskvoje surengti aukščiausio lygio susitikimą, kuriame Rygai bei Talinui pasiūlytų pasirašyti politinę deklaraciją dėl tarpusavio santykių ir sienos sutartis. Tą pačią dieną planuojama su-

rengti ir Europos Sąjungos bei Rusijos viršūnių susitikimą.

"Nors Ryga ir Talinas kol kas aiškiau atsakymo nepateikė, bet Maskva bandys įtikinti šių Baltijos šalių vadovus pasirašyti susitarimą, padėsiantį plėtoti dvišalius santykius", - sakė jis. Šaltinis pažymėjo, kad "šie ketinimai labai svarbūs, nes padės pagilinti tarpusavio santykius".

KRYMO TOTORIAI PRIEŠ PAMINKLO PASTATYMĄ STALINUI

Frakcijos "Mūsų Ukraina" narys, Krymo totorių medžišio vadovas Mustafa Džemilev nepritaria ketinimui Livadijos rūmuose ties Jalta pastatyti paminklą Franklin Roosevelt, Josif Stalin ir Winston Churchill. Tai

vasario 2 d. pranešė frakcijos "Mūsų Ukraina" sekretorius spaudai. "Prisiminus visus nusikaltimus, kuriuos padarė Stalinas ir jo režimas ukrainiečių ir Krymo totorių tautoms, aišku, kad paminklo šiam žmo-

(Atkelta iš 4 psl.)
AUSCHWITZO...

rango tarptautiniame Europos dokumente atsirado pora žodžių, kurių visada trūkdavo. Kalbant apie masinius žmonių persekiojimus totalitarinėse valstybėse arba jų užkariuotose šalyse, būna išvardinami tų persekiojimų politiniai (filosofiniai, ideologiniai) motyvai. Išvardinami, bet ne visi, todėl atsiranda dviprasmybių arba klastojimo. (Su šiais dalykais irgi susiduriame, kai vienos tautos arba visų teritorijos gyventojų žudymas, jeigu per trumpą laiką, pripažįstamas genocidu, o jeigu palaipsniui, grupėmis - jau ne genocidas, jau atsiranda senaties terminai ir t.t.) Taigi motyvai žinomi, vienodai kartojami - smerkiant jais grindžiamus veiksmus, - bet šį kartą sąrašą pavyko papildyti. Žodiniu mano pasiūlymu, jau balsavimo metu, Europos Parlamentas įrašė ir

priėmė nusikalstamą "socialinės klasifikacijos" motyvą, kuris dabar įrašytas tokia sakinyje: "apie pavojus, kurie kyla, kai žmonės persekiojami dėl jų rasės, etninės kilmės, tikėjimo, socialinės klasifikacijos, politinės ar seksualinės orientacijos".

Paaiškindamas šį siūlymą, kolegoms parlamentarams priminiau, kad būtent socialiniu pagrindu milijonams buvo atimamos visos teisės, taip pat teisė gyventi, dar ir vartojant žodyną visai panašų į hitlerininkų: "galutinis sprendimas" dėl klasinio priešo, jį sunaikinant. Apie "buožes" ar "išbuožinimus" nekonkretizavau, nes tam reikėtų ilgos paskaitos. Du žodžiai "socialinė klasifikacija", ir viskas. Europos Parlamentas vieningai pritarė. Pamažu einame į tai, kad istorinė tiesa būtų matoma visa. Pataikavimas tam nepadedą, o solidarumas - taip.

Vytautas Landsbergis, DELFI.

V.ADAMKUS DALYVAUS ES IR JAV VADOVŲ SUSITIKIMUOSE

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus vasario mėnesį dalyvaus JAV ir Europos Sąjungos, taip pat NATO šalių vadovų susitikimuose, į kuriuos atvyksta Jungtinių Valstijų prezidentas George W. Bush.

Abu viršūnių susitikimai vyks vasario 22 dieną Briuselyje. Užsienio reikalų ministerija informavo, kad NATO vadovų susitikime numatoma aptarti transatlantinius santykius, tarptautinių pajėgų misiją Afganistane, Irako karių mokymo misiją, padėti Kosove ir kitus klausimus.

JAV ir ES šalių vadovai turėtų aptarti taikos procesą Artimuosiuose Rytuose, padėti Irake, Afganistane, Irane, Balkanuose, transatlantinių santykių būklę. Taip pat gali būti kalbama apie santykius su Rusija, Europos kaimynystės politiką. *LGITIC*

Rusijos URM vadovas Sergej Lavrov 2004 metų gruodžio 9 dieną Briuselyje vykusio susitikimo metu Latvijos ir Estijos UR ministrams Arčiui Pabrikui ir Kristinai Ojūland perdavė deklaraciją dėl tarpusavio santykių projektus. Tokią deklaraciją Lietuva su Rusija jau yra pasirašiusi.

gui negalima statyti šiandien, juo labiau Krymo totorių, jo iš-tremtų 1944 m., tėvynėje".

Paminko autoriaus Zurab Ceretel argumentai tokie, kad Stalinas - tai istorijos realybė, kurios, girdi, negalima ignoruoti, nepriklausomai nuo požiūrio į ją. Tačiau pagal tą pačią logiką Vokietijoje turėtų būti daug paminklų Adolfui Hitleriui", - mano deputatas.

IR KARALIAUČIUJE PAMINKLAS STALINUI

Karaliaučius, vasario 1 d. (DELFI). Kai kurios politinės partijos ir visuomeniniai judėjimai ketina rinkti parašus tų, kurie pritaria iniciatyvai pastatyti mieste paminklą SSRS diktatoriui Josifui Stalinui ir pavadinti vieną iš miesto gatvių. Tai pranešė Karaliaučiaus srities Dūmos deputatas Vladimir Ježikov, vienas iš visuomeninio judėjimo "Kaliningradas-60" pirmininkų. Jis pažymėjo, kad šiai idėjai jau pritarė srities karo veteranų organizacija, regioninė kazokų draugija, komunistų ir nacionalbolševikų partijos. "Dauguma gyventojų gerai atsimesna, kad po II-ojo pasaulinio karo Kaliningrado sritis atsirado tik J. Stalino, kuriam anksčiau buvo paminklas (vėliau nuverstas), valios ir ryžto dėka".

Doloresa Kazragytė

L

**TA AMERIKA –
NE MAN**

Sėdžiu viena savo kambarėlyje. Maniškiei, pusryčiams užkirtę kiaušiniene su šviežiais lašunukais, išlėkė su savo reikalais į gimtąjį Kauną. Paskambino draugė. Džiaugsmingai rėkia į ragelį: “Viktorija, išvažiuoju į Paryžių! Išivaizduoji?! Vyrui pasisekė kažkoks “reikaliukas” – ir lekiam abu į Paryžių! Išivaizduoji?!”

“Išivaizduoju, išivaizduoju”, – murmu mintyse. Pasveikinau, palinkėjau geros kloties. Užplūdo pavydas. Gal ne pavydas? Tik smilktelėjo širdin kažkas. Ko pavydėti? Kiekvienam savas kelias. Svarstyklės sureguliuotos: vienam maišai “tų Paryžių”, kitam tik trupinėliai atokvėpio ir džiaugsmo amžinuose nesklandumuose ir trūkumuose. Pjesė parašyta. Vaidmenys suskirstyti. Tau, Viktorija, ne “paryžiai” skirti, o “kasdienybės rožinis” – kasdien po vienodą karoliuką: smulkūs darbeliai, rūpestėliai, žmonių gyvenimėliai – tavo gyvenimėlis, susipynę, susiraizgę... Šis miestas, šis namas, artimieji, draugai, kaimas, miškai. Rytai – vakarai. Apsirengti – nusirengti, gulti – keltis, vasaros – žimos... Tai tavo Paryžius. Tūkstančių tūkstančiai po šiuo dangumi teturi tik tokį. Kartais taip skaudžiai pajunti, kad sėkmė nusigręžusi nuo tavęs.

Užgulė širdį tokie apmąstymai po to “išivaizduoji?! Į Paryžių!” Jaučiu – tuoj praverksiu. Jau taip gaila savęs, taip gaila – jau tokia vargšėlė, tokia nabagėlė pasijutau.

Ir kas “pakiša” vienokį ar kitokį vaizdą į kvailą galvą? Nežinia. Pamačiau Levuką. Šypsosi. Lūpų kamputyje – rūkstanti “Astros” cigaretė, užkritusi ant nosies galo tamsi garbana, viena akis primerkta linksmai spinduliuoja. Ir sako Levukas: “Parvažiavau. Kad Amerika – ne man”.

Ak, tas Levukas! Daugelis pasakytų – tinginys, valkata. Kad ne! Miško brolis. Ežerų vaikas. Trobelė, kurioje gyvena, jam atiteko po močiutės mirties. Tėvai mirė seniai. Augino močiutė. Prie didelio ežero ta trobelė, prie didelių miškų. Sena trobelė. Griūvanti. Reikėjo remontuoti. Pardavė pusę trobelės Levukas miestiečiui. Sutvarkė miestietis trobelę: ir savo pusę, ir Levuko. O jis renka grybus, uogas, parduoda supirkimo punktu – vasarą puikiai gyvena. Žiemą skaldo, pjauna malkas, padeda statyti klojimą ar tvartą, kiaulę paskerdžia – irgi

neblogai gyvena. Žuvelių pasigauna, žiemą gerai kimba. Nori dirba, nori nedirba. Alučio pageria, knygeles paskaito... Ir, kaip ne keista, gėles prižiūri: sodina, laisto. Aplink visą namelį – gėlynai. Nuostabiausias žydėjimas! Sezonas prasideda iš miško pasodintomis žibutėmis, o baigiasi vėlyvaisiais jurginiais. “Prižadėjau močiutei, kad gėlės žydės kaip žydėjusios ir po jos mirties. Turiu tesėti. Kai buvau Amerikoje, tai Agotos prašiau, kad prižiūrėtų”, – aiškino Levukas.

Ak ta Amerika! Ir atsidurk tu man, Levuk, Amerikoje. Šposą iškrėtė Dievulis, ne kitaip.

Prieš trejetą metų iš Amerikos atvažiavo kaimynės Agotos sesuo Lionė su dukra Laima. O sujudimas penkiose kaimo trobose O ruošimasis! O jaudulys! Ir Levukas, kaip visas kaimas, pasipuošė. Šauniai atrodė, romantiškai: plaukai juodi, garbanoti, garbanos dengia mėlynas kaip ežerai akis, dvi “inteligentiškos” raukšlės nuo nosies žemyn per įdubusius skruostus, gražios lūpos visada šypsosi, ir metelių dar trys dešimtys. Ir ką tu pasakysi?! Amerikonkai Laimai taip “krito į akį” Levukas, kad visą vasarą tik su juo ir su juo: grybauti, uogauti, maudytis, valtimi plaukioti, laužą kūrėti, į žvaigždes žiūrėti... Išpuošė Levuką: spalvingiausias marškinėliais, firminiais sportbačiais, baltom kojinais, džinsais. Tokių grožybių Levukas kaip gyvas neturėjo. Atvažiuodavo į bažnytkaimį “Pigūs rūbai”, paskleisdavo viską ant žolės – rinkis po 1-2 litus visko, kiek nori. Prisirinkdavo Levukas. Ir viskas jam tiko. Ale čia kas kita – viskas nauja, viskas “aukščiausios firmos”.

Taigi tą vasarą nereikėjo jam pridavinėti supirkimui nei uogų, nei grybų, tik Laimutę “prižiūrėti”. Sakau tai be jokių užuominų. Levukas – ne Don Žuanas. Niekas nežino, ar jis kada mylėjo ką nors, ar ne. Baigė vidurinę, liko su močiute, ir niekas kaime negirdėjo apie kokį nors jo romaną. Tiesa, jaunesnis eidavo į vakaruškas pašokti. Bet jau kelinti metai vakaruškose Levuko nebėra. “A, – atsakė kažkada paklaustas, – toli važiuoti. Dar dviratį gali pavogti. Amžinai ten neapsieina be muštynių. Pilna girtų. Nenoriu. Geriau televizorių pažiūrėti. Vis kažką sužinai”.

Jau ir ruduo. Lionė su Laima turi keliauti Amerikon. Laima nenori be Levuko! Laimė negali be Levuko! Jai irgi jau 30. Tai ponija Lionė visai nieko prieš ir Levuką vežtis Amerikon, kad tik va-

Marijos Krupoves Trio koncerto Vašingtone, vykusio Lenkijos ambasadoje sausio 30 d. nuotrauka.

Lietuvos ambasados nuotr.

žiuotų! Ir ką tu pasakysi?! Išvažiavo. Visi trys! O verkė penkių trobų moterėlės, o išbučiavo Levuką, o žegnojo, žegnojo...

Atėjo žiema. Daug sniego buvo tą žiemą. Tylus, po baltais sniego patalais snaudė kaimas. Tyli bežadė stovėjo ir Levuko trobelė. Iš jos kamino nerūko dūmai, aplink ją – jokios žmogaus pėdos. Ir katinas pas Agotą nusidangino.

Pavasaris. Pusnys susmego, išnyko, žalios samanos, bruknynai, mėlynojai vėl pasirodė. Jau ir berželiai sprogs, po Levuko trobelės stogu net trys kregždžių šeimos namus pasistatė. O Levukas vis tylus: jokio laiško kaimynams, jokio atviruko. Žmonės jau rečiau ir beapšneka. Agota gavo per Velykas laišką, Lionė rašė, kad viskas gerai, Laima su Levuku “paėmė” šliubą, turi Levukas mašiną, dar niekur nedirba – lanko anglų kalbos kursus. Gerai gyvena. Gerai sugyvena. Viskas “O’key”!

Ir ką tu pasakysi?! Vieną liepos pavakarę, kai žmonės iš visų aplinkinių kaimų nešė pilnus krepšius voveraičių parduoti, prie savo trobelės pamatė bestovintį Levuką. Tos pačios užkritusios garbanos, visos “amerikankai” apsirėdęs, “Astra” smilksa burnoj, šalia – trys didžiausi lagaminai: vienas lauktuvių Agotai, antras – kaimynams, o trečias, matyt, sau. Kai visi susirinko į sutiktuves, Levukas tokią “ataskaitą” pateikė savo žmonėms: “Nebegalėjau kentėti. Sugrižau. Tas Čikago – pragaras! Apsisprendžiau – ir atgal! Jei aš galiu būti danguj, kokio velnio man kankintis pragare? Laimai pasakiau: jei myli, jei nori gyventi su manim, grįžk į Lietuvą. Geriau pavargti, tik ne tame pragare. Gyvensim kaimė. Pirksim gyvulių. Dar supėsime man vaikų prigimdyti.

VILNIAUS KRAŠTO DAINŲ KONCERTAS

Š.m. sausio 30 d. Lietuvos ir Lenkijos ambasados JAV Vašingtone surengė koncertą “Brangios Vilniaus krašto dainos,” kurį atliko Marijos Krupoves Trio.

M. Krupoves mandolina akomponavo Joey Weisenberg, o violončele – Travis DiRuzza. Vakarą metu, kuris vyko Lenkijos Respublikos ambasados patalpose, skambėjo dainos lietuvių, lenkų, jidiš, totorių, hebrajų, baltarusių kal-

Bent jau dviejų tai reikia, ar ne? Viską suspėsime, pasakiau. Bet tik ne čia. Amerikoje negaliu. Tu, Laimute, mano žmona. Lauksiu. Apsispręsk. Jei po metų neatvažiuosi, tai aš jau tarsiu sau, kad esu laisvas, ir tu laisva. Amerika – ne man. Pati matai. Nieko mums neišeis su ta Amerika. Prasigersiu ar dar ką... Tai taip žliumbė, kad vienu momentu vos neapsigalvojau. Ale žinojau, kad ne šiandien, tai po dienos kitos vis tiek išvažiuosiu. Ne, ne! Ta Amerika – ne man!”

Ir ką tu pasakysi? Rudeninis miškų pasirėdymas buvo pačiame gražume, kai kaimo keliuku linguodamas per duobes pasirodė iš miesto taksi. O iš jo išlipo Laima!

Viskas buvo taip, kaip žadėjo Levukas: pirko gyvulių, po metų Laima pagimdė Leonardą. Ir Laima melžia karvę visai “meistriškai”, visai kaip ne “iš Čikago”.

Šią vasarą mačiau juos sėdinčius ant suoloelio Levuko gėlyne (dabar jau ir Laimos): Levuko burnoj smilko “Astros” cigaretė, Laimos ranka išsėjos ant Levuko kelio. O Leonardas, vis griūdamas į žolę, už darželio tvoros bandė sugauti šunį Tobį.

Ir ką čia bepridėsi? Jei tau, žmogau, neskirta Amerika ar Paryžius, džiaukis tuo, ką turi.

bomis. Dalis M. Krupoves atliktų dainų skambėjo kalbomis, kurios priskiriamos pranykstančių Rytų Europos regione kalbų.

Dainininkė, komentuodama Vilniaus krašto dainų įvairovę, pabrėžė, jog Vilnius jau nuo pat jo įkūrimo unikalus ir Europoje žinomas tuo, jog skirtingomis kalbomis kalbančios ir skirtingas religijas išpažįstančios tautos nuo seno taikiai sugyvena ir turtina viena kitą savo ryškiomis kultūrinėmis tradicijomis. Kaip folkloristė, Rytų Europos tautų dainų rinkėja ir mokslininkė, M. Krupoves juokaudama sakė, kad Vilniaus krašte yra panašių dainų, kurias savomis laiko net kelios tautos.

Koncertas Vašingtone surengtas bendra Lietuvos ir Lenkijos ambasadų JAV iniciatyva. Koncerto atidarymo metu Lietuvos ambasados kultūros skyriaus darbuotoja Jurgita Dapkutė pasidžiaugė, kad kaimyninės šalys – Lietuva ir Lenkija pagrįstai didžiuojasi puikiais kaimyniniais santykiais ne tik Europoje, bet ir tarp šių šalių diplomatinių atstovybių užsienyje.

Lietuvos ambasados inf.

**LIETUVIŲ TEATRAS
SUGRIŽO
Į KARALIAUČIŲ**

Karaliaučiuje pirmą kartą po daugiau negu 15 metų pertraukos lietuvių drama vėl pristatoma kaimynams. Sausio 27 ir 29 dienomis Karaliaučiuje, Jaunimo muzikinio teatro “Na Basseinoj” scenoje, Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktorė Birutė Marcinkevičiūtė vaidino savos režisūros spektaklius – Sofoklio “Antigonę” ir Samuelio Beketo “Žodžius smėlyje”. Abu monospektakliai buvo vaidinami rusų kalba.

“OH, SAY, CAN YOU SEE...”

Amerikos himno istorija

Aleksas Vitkus

Artėja Vasario 16-oji. Daug kur išeivijos telkiniuose lietuvių rengs tos brangios Nepriklausomybės paskelbimo minėjimus, kuriuose jie giedos Lietuvos ir Amerikos himnus. Žinome, kad Vincas Kudirka, Vinco Kapsio slapyvardžiu, 1898.9.15 “Varpo” numeryje buvo paskelbęs savo eilėrašį vardu “Tautiška giesmė”, kuri ilgainiui tapo Lietuvos himnu. Bet turbūt retas kas mūsų žino apie Amerikos himną ir jo atsiradimą. Manau, kad šia proga vertėtų šiek tiek susipažinti ir su mūsų gyvenamo krašto, Amerikos, himno istorija.

Kai 1805 m. admiralas Horatio Nelson laimėjo mūšį prieš sujungtus Prancūzijos ir Ispanijos laivynus, Anglija tapo neginčijama pasaulio jūrų valdove. Tais pačiais metais, tik maždaug mėnesiu vėliau, Napoleonas prie Austerlitz miesto sumušė Rusijos ir Austrijos armijas, taip tapdamas beveik visos vakarų Europos žemių valdovu. Taip dvi Europos galybės, populiariai vadinamos tigrų ir rykliu, pradėjo ruoštis lemiamam karui, į kurį, pradžioje netiesioginiai, įsivėlė ir neseniai iš Anglijos kolonializmo išsilaisvinusi Amerika.

Galingas Anglijos laivynas kontroliavo visą Atlanto vandenyną ir neleido amerikiečiams prekiauti su Europa, o ypač su jos pagrindiniu priešu Prancūzija. Maža to, anglams trūko savų apmokytų jūrininkų, tai jie iš sulaikytų amerikiečių laivų pagrobavo jūrininkus ir liepdavo jiems tarnauti anglų laivuose. Kai 1807 m. vasarą Anglijos karo laivas “Leopard” sustabdė Amerikos karo laivą “Chesapeake”, jį apšaudė, ir iš jo pagrobė keturis jūrininkus, Amerikoje kilo didžiulis pasipiktinimas. Užtuot paskelbti Anglijai karą, prezidentas Thomas Jefferson uždraudė Amerikos laivams plaukti į svetimus uostus.

Tas, pakenkė Anglijai, bet dar labiau – Amerikai, kur tūkstančiai jūrininkų neteko darbo, o verslininkai prarado pelningą prekybą su užsieniu. Nors draudimas buvo panaikintas, prie abiem pusėms primtino sprendimo neprieita. Jūrininkų pagrobimams vyksiant ir toliau, Amerikos viešojo

nuomonė reikalavo, kad būtų išlaikyta Amerikos garbė, ir Anglijai kaip nors atkeršyta. Nors ir nenoromis, pagaliau kongresas 1812. 6. 19 paskelbė Anglijai karą, kuris tęsėsi daugiau nei dvejus metus.

Amerikoje tuomet daug kas manė, kad tai būtų gera proga užimti tuo laiku anglų valdomą prancūzišką Kanadą. Net buvęs Amerikos prezidentas Jefferson manė, kad toks Kanados užėmimas būtų tik paprastas pasivaikščiojimas. Deja, bandymai įsiveržti į Kanados teritoriją nepavyko. Amerikos kariuomenė teturėjo tik 6,000 vyrų, ir prezidentas James Madison turėjo šauktis atskirų valstijų milicijos pagalbos, kurie į karą ėjo labai nenoriai. Sausumos karas nei vienai pusei nedavė kokių didelių laimėjimų. Anglai išsikėlė prie Vašingtono, jį užėmė, ir, keršydamai už York (dabartinis Toronto) miesto sugriovimą, 1814. 8. 24 padegė valdiškus sostinės pastatus. Degė prezidento namas (tada dar nebuvo vadinami Baltaisiais rūmais), Valstybės ir Karo departamentų pastatai.

Amerika išsigando. Anglijos karo laivynas galėjo savo kariuomenę be didelio vargo išsodinti bet kur. Ar Vašingtono likimo nesulauks New York, Philadelphia ir kiti pakraščio miestai? Sudeginę sostinę, anglai stūmėsi į šiaurę, už 40 mylių esančio Baltimore miesto link, tikėdamiesi jį taip pat lengvai užimti kaip ir Vašingtoną. Anglų karo laivai įplaukė iš Chesapeake įlankos į plačias Patapsco upės žiotis, kur rengėsi bombarduoti Mc Henry fortą, saugojantį įplaukimą į Baltimore uostą. Jų strategija buvo nutildyti forto patrankas, paskui užimti ir apiplėšti miestą, taip parodant amerikiečiams, kad tolesnis karo vedimas būtų beprasmis.

ANT FORTO KRENTA BOMBOS

Didysis forto bombardavimas prasidėjo lietingą rugsėjo 13 dieną. Sviediniai krito vos ne kas minutę. Forto komendantas mjr. George Armistead suskaičiavo apie 1,800 sviedinių pataikiusių į forto gynybos bunkerius.

Taip pasitaikė, kad viename ten buvusiame anglų karo laive buvo laikomas suimtas

jaunas 35-ių metų amžiaus poeziją mėgstantis Vašingtono advokatas Francis Scott Key, garsaus teisėjo sūnus, kilęs iš turtingos vienos Maryland valstijos plantacijos savininko giminės. Kaip jis ten atsirado? Pasirodo, kad prieš keletą savaičių kažkokie anglų kareiviai bandė apiplėšti gydytojo William Beanes namą. Gydytojas pasipriešino, buvo suimtas ir nuvežtas į vieną anglų karo laivą.

Key, apie tai sužinojęs iš Richard West, savo žmonos svainio, sutiko bandyti suimtajį Beanes gelbėti derybomis. Gavęs leidimą iš prezidento Madison, rugsėjo 7, lydintas amerikiečių karo belaisvių pasikeitimo karininko John Skinner, Key atsirado anglų laivyno admiralo laive “Tonnant”, kur buvo laikomas Beanes. Jaunam advokatui pavyko įkalbėti anglų vadą, gen. mjr. Robert Ross, suimtą gydytoją, kuris buvo sėkmingai gydęs vieną sužeistą anglų karininką, paleisti.

Kadangi jau buvo beveik pasirodė bombarduoti fortą, visi trys amerikiečiai buvo perkelti į už aštuonių mylių nuo forto esantį mažą vienstiebių anglų būrinį laivą. Prasidėjo bombardavimas, ir kvapą užėmę amerikiečiai stebėjo baisų vaizdą, girdėjo didžiulį triukšmą, ir matė sieraos dūmuose paskendusį fortą. Sutemus, Key aiškiai matė naujai išrasto parako skriejančių sviedinių raudonus ilgus lankus. Daug sviedinių sprogo ore dar taikinio nepasiekę, kas labai gąsdino advokatą, vėliau rašiusį apie “bombs bursting in air”.

Key negalvojo, kad fortas galės išlaikyti tą baisų bombardavimą. Ir koks buvo jo džiaugsmas, kai pakilus ryto miglai, jis rytiniame horizonte, kartu su tekančios saulės spinduliais, išvydo ne “Union Jack” (Anglijos vėliavą), bet virš forto išdidžiai plazdančią didžiulę Amerikos vėliavą (“gave proof that our flag was

Čikagoje labai populiarūs yra lietuvių kepykla “Baltic Bakery”. Ji kepa įvairių rūšių duoną, jų tarpe ir “Bočių duoną”, primenančią Lietuvos duonų skonį.
E.Šulaičio nuotr.

still there”). Snaiperiui nušovus gen. Ross, pasitraukė ir visas anglų laivynas. Fortas nepasidavė, ir Baltimore (trečias pagal dydį tuometinės Amerikos miestas) liko išgelbėta.

Forto komendantas mjr. Armistead dar prieš numatomą bombardavimą buvo pasirūpinęs pasiūti didžiulę 30x42 pėdų vėliavą, kurią priešas negalėjo nematyti ir iš tolo. Tokią 15 žvaigždžių ir 15 dryžių vėliavą ir pasiuvo Baltimorės gyventojas Mary Y. Pickersgill, taip įėjusi į Amerikos istoriją. Kiekviena žvaigždė buvo dviejų pėdų platumo, o dryžiai – dviejų pėdų aukščio.

Ponia Pickersgill buvo pasiuvus ir kitą, mažesnę – 17x25 pėdų, vėliavą, ir istorikai tikrai nežino, kuri iš jų plevėsavo bombardavimo metu. Didžioji vėliava, nuleista lietuvi lyjant, atrodo buvo pakelta iš ryto. Ją ir matė Francis Scott Key. Tai yra garsioji “Star-Spangled Banner”, pagarbiamai laikoma Vašingtono Smithsonian istorijos muziejuje. “Rugsėjo 14 rytą, aušrai tekant, mūsų patranka iššovė, pakėlė vėliavą, o orkestras užgrojo “Yankee Doodle”, kadaise rašė karys Isaac Monroe, vienas iš tuometinių gynėjų.

GIMSTA AMERIKOS HIMNAS

Key buvo dar “Tonnant”

laive, kai jis, tų įvykių sujaudintas, pradėjo rašyti pirmąsias būsimos Amerikos himno eilutes. Sekančią dieną jis jau viešbutyje baigė savo keturių posmelių kurinį, kurį jis pavadino “Defence of Fort M’Henry”. Jį tuojau išspausdino laikraštis “Baltimore Patriot”. Netrukus jis paplito visoje Amerikoje. Muziką jam pritaikė pagal vieną anglų dainą. Jo paskutiniai žodžiai “land of the free and the home of the brave” labai išpopuliarėjo politinėse kampanijose ir Liepos 4-os dienos nepriklausomybės šventės iškilmėse.

Baltimorės uosto forto gynimas pakėlė visos Amerikos gyventojų ūpą ir patriotizmą. Pakilo ir jos prestižas užsienyje. Pasaulis suprato, kad nežiūrint kiek jos priešas buvo už ją galingesnis, ir kaip ji karui nebuvo pasirengusi, Amerika nepasidavė. Net buvęs prezidentas Jefferson po to pasakė, kad “mūsų vyriausybė gali pakelti ir karo smūgį”.

Įdomiausia buvo tai, kad gen. Andrew Jackson, būsimas Amerikos prezidentas (1829-37) pagaliau laimėjo prieš angulus sprendžiamą mūšį dėl New Orleans. Pagrindinis anglų puolimas prasidėjo 1815.1.8, bet amerikiečiai nepasidavė. Žuvus apie 700 jų karių, anglai pasitraukė. Bet aukos buvo velni, nes jau dvi savaites prieš

(Nukelta į 11 psl.)

A.† A.

LIUDAI APANIENEI

staiga ir netikėtai iškeliauvus į Amžinuosius namus, nuoširdžiai užjaučiame vyrą VINČĄ, sūnus ARŪNĄ ir VIDĄ BRIZGIUS su šeimomis, seseris MARYTĘ NEVERAUSKIENĘ ir dr. ELENĄ ČEIČIENĘ ir kartu liūdime.

Dr. Algimantas ir Romutė Čepuliai,
Dr. Vytautas ir Aldona Mauručiai,
Pranas ir Aleksandra Razgaičiai,
Vacys ir Ona Rociūnai ir
Vytautas ir Angelė Staškai

Cleveland, Ohio

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

DIRVA
L'AMBASADE DE LA LITUONIE
LETTUOIS GABRIELI KONSULI
PASTARIMAS

RENGINIŲ KALENDORIUS

VASARIO 12 d., šeštadienį, 6:30 v.v. - Nepriklausomybės šventės minėjimas Dievo Motinos parapijos viršutinėje salėje. Prelegentė Vaiva Vėbrautė, JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininkė. Meninė programa – Skaidra Jančaitė, solistė iš Lietuvos, “Žiedeliai” – tautinių šokių grupė – vadovė Aušrinė Širvinskienė. Po koncerto – vakarienė ir šokiai. *Minėjimą rengia JAVLB Clevelando skyriaus valdyba ir ALT'o Clevelando skyrius.*

KOVO 13 d. Pietūs padėti beglobiams vaikams Obeliuose. Ruošia “Vaiko vartai į Mokslą” komitetas Dievo Motinos parapijoje.

BALANDŽIO 3 d. 11:30 v.r. Atvelykio stalas Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 8 d. 11:30 v.r. Motinos dienos priešpiečiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 30 d. 8:30 v.r. Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, Mišios ir pusryčiai. Rengia katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

BIRŽELIO 19 d. 11:30 Tėvų dienos priešpiečiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGPJŪČIO 14 d., sekmadienį 12 val. Lietuvių klubo tradicinis pokylis Amerikos italų vietovėje, 29717 Euclid Ave, Wickliffe, OH.

RUGSĖJO 11 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

LAPKRIČIO 13 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

(Atkelta iš 7 psl.)

NAUJAS KAPELIONAS...

- tėvas Rytis Gurkšnys. Jis yra jėzuitas, 34 metų amžiaus, gimęs Utenoje. Tėvas Gurkšnys studijavo Miunchene, kur įsigijo filosofijos bakalauro laipsnį, ir Vestono jėzuitų teologijos mokykloje (Cambridge, JAV), kurią baigė teologijos magistro ir licencijato laipsniais.

Nuo 1997-1999 jis dėstė tikyba Vilniaus jėzuitų gimnazijoje, o nuo 2003 m. jis buvo Kauno jėzuitų gimnazijos direktoriaus pavaduotojas dvasiniam ugdymui. Kauno Gyvenimo Tikėjimo institute vedė dvasines pratybas pagal šv. Ignacą Lojolą.

Sekmadienį sausio 23 d. tėvas Rytis Gurkšnys kartu su kun. Jonu Dėdinu laikė pirmąsias šv. Mišias gimnazijoje Lietuvos šventųjų koplyčioje. Po pamaldų direktorius Andrius Šmitas padėkojo kun. J. Dėdinui, kuris jau beveik 50 metų tarnauja gimnazijai ir, nežiūrint savo garbingo amžiaus, ir per paskutinius mėnesius ėjo kapeliono pareigas. Direktorius, trumpai pristatęs naują kapelioną, palinkėjo jam geriausios sėkmės naujame darbe. Po to visi parapijiečiai, ne tik mokiniai,

buvo pakviesti į gimnazijos valgyklą pietum, kurių metu galėjo artimiau susipažinti ir pabendrauti su tėvu Ryčiu Gurkšniu.

Sekmadienį, vakare moksliviai ateitininkai jį pasikvietė į savo susirinkimą, kuriame šį kartą dalyvavo ir buvę mokiniai studentai, norėję daugiau sužinoti apie naują kunigą. Nors paprastai susirinkimai baigiasi po valandos, ši kartą mokiniai labai susidomėję kalbėjosi su naujuoju savo dvasios vadu, išklausinėjo jo visą gyvenimą, ir diskutavo su juo net per dvi valandas.

Tėvas Rytis Gurkšnys dėstys tikyba, turės 14 pamokų ir pagal susitarimą su Mainco vyskupija talkininkaus vokiečių parapijai. Šalia šių pareigų jam taip pat teks šv. Mišiomis aplankyti Frankfurto ir kitų miestų lietuvius.

V16ginfo

DIRVAI AUKOJO

F.Jaras, Chesterton, IN	45
A.Puteris, Canada	25
J.Gumbelevičius, Vancouver, WA	22
A.Daugirdas, Willowick, OH	20
R.Jacobs, La Grange, IL	20
R.Vaitys, Highland, P., IL	20
O.Norkus, Los Angeles, CA	15
A.Zaparackas, W Bloomfld, MI..12	
V.Rociūnas, Independence, OH ..10	
J.Sodaitis, Palm Coast, FL	10
J.Andrukaitis, Canada	5
B.Šimkus, Santa Monica, CA	5

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi išeivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai mažiau begauna. *Dirvai* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba – *Dirvos* leidėjai visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki 2005 m. gegužės 1 d. praveisti naujų skaitytojų telkimo vaju.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už *Dirvą* metams (JAV ir Kanadoj) moka tik 40.00 dol.

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 115.00 dol.

Jeį žinote asmenų, Jūsų kaimynystėje ar ir toliau gyvenančių (JAV ar Kanadoje), kurie *Dirvos* neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime *Dirvą* kurį laiką siųsti nemokamai, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Tel. numeris _____

Jeį siūlote *Dirvą* siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomą adresą:

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

(Atkelta iš 10 psl.)

OH, SAY...

mūšį, 1814.12.24 Ghent, Belgijoje, tarpininkaujant Rusijos carui Aleksandrui I, buvo pasirašyta taikos sutartis. Nei anglai, nei gen. Jackson, įnirtingai kovoje, to nežinojo, nes tuo metu dar nebuvo transatlantinio telegrafo kabelio.

Praėjo daugiau negu šimtmetis, kol 1931.3.3 prezidentas Herbert Hoover pirmą Key poemos posmelį oficialiai paskelbė Amerikos himnu. Buvo daug tam prieštaraujančių. Vieni nepatenkinti, kad tai per daug smurtinga poema, kiti - kad ji per daug aukštinanti karinę garbę. O tiems lietuviams, kurie ir po 50 metų Amerikoje giedant Amerikos himną dar ir dabar stovi tylėdami, tebūna patogus tuometinio “*New York Herald Tribune*” pasiteisinimas, kad “niekas negali to himno žodžių prisiminti, nei jos kelių oktavų skalės melodiją išgiedoti”.

Century 21
LEADERS
Real Estate for Your World™
Ričardas Širvinskas
440 257-5033
REALTOR

A.† A.

EUGENIJEI AŽELIENEI

mirus, vyrui su šeima reiškiamo giliausią užuojautą

Elena ir Viktoras G. Čeičys
Viktoras A. Čeičys
Gražina Pauliukonis
Lili Bložė
Marija Miklius
Eufemija Steponis

A.† A.

LIUDAI APANIENEI

mirus, jos vyrui VINCUI APANIUI, ilgamečiui BALF'o Clevelando skyriaus valdybos pirmininkui, jų artimiesiems ir draugams nuoširdžią užuojautą reiškiamo

BALF'o Clevelando skyriaus valdyba

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

Šarūnas Marčiulionis – pirmasis Lietuvos krepšininkas, žaidęs NBA krepšinio lygoje.

SPORTO ŽINIOS

Š. MARČIULIONIS "THE NEW YORK TIMES" PUSLAPIUOSE

Žymusis Lietuvos krepšininkas, buvęs NBA profesionalų krepšinio lygos žaidėjas, Šarūnas Marčiulionis aprašomas įtakingiausiojo JAV laikraštyje "The New York Times".

Sausio 9 d. laidoje šis milijoninį tiražą turintis dienraštis patalpino Liz Robbins rašinį, pavadintą – "European Pioneer: A Rough Road Paved The Way" (Europos pionierius: duobėtas kelias nutiesė taką).

Jame autorė nupiešia šio olimpinio čempiono vargus, kuriuos jam teko patirti būnant pirmuoju krepšininku iš buvusios Sovietų Sąjungos NBA

lygoje. Rašinyje pažymima, jog jį jokia būdu nelepino ir "Golden State Warriors" komandos (tai ekipa, kurioje pradžioje mūsiškis žaidė) treneris Don Nelson, visada lietuvių kritikavęs viešai ir asmeniškai.

Straipsnyje autorė pažymi, jog dabar 40 metų amžiaus su laukęs, buvęs šis olimpinis čempionas, Sov. Sąjungos rinktinėje gavęs aukso medalį krepšinio varžybose, 1989 m. atvykęs į naują kraštą įrodė, kad jis gali rungtyniauti stipriausioje pasaulyje krepšinio lygoje.

Rašinyje cituojami Šarūno žodžiai, sakantieji, jog prie eu-

ropiečių krepšininkų įsigalėjimo NBA lygoje taip pat prisidėjo keli kiti žaidėjai kaip Vlade "Divac", Petrovic, Volkov. "Jeigu mums nebūtų pasisekę, aš negalvoju, kad šiandien lygoje būtų 18 procentų Europos krepšininkų." – sakė Šarūnas. Straipsnyje minima, kad šiuo metu NBA lyga turi 78 užsienio žaidėjus. Tuo tarpu 1989-siais, šalia Marčiulionio tebuvo tik serbai – Vlade Divac, Zarko Paspal, kroatas Džadzen Petrovic ir ukrainietis Aleksander Volkov.

Taip pat autorė Liz Robbins teigia, kad Marčiulionis yra svarbi figūra krepšinio populiarinime Lietuvoje. Keturis sezonus praleidęs Golden State Warriors klube, jis savo karjerą baigė 1997-siais Denverio ekipoje.

Šarūnas turėjo įveikti daugelį kliūčių, kol pasiekė sėkmę. Jis yra lietuvių tautos herojus, o taip pat ir tarptautinis herojus, nes jis padėjo nutiesti tiltą į NBA, – taip apie mūsiškį atsiliepia jaunasis Donnie Nelson – žmogus, kuris pagelbėjo Šarūnui atvykti ir įsitvirtinti Amerikoje.

Čia minimas straipsnis papuoštas Š. Marčiulionio nuotrauka ir dviems brėžiniais. Viename matomas Lietuvos žemėlapis su Kaunu (gimtoji vieta), o kitas Europos žemėlapis, kuriame išryškintos Lietuvos ribos.

Čia dar reiktų pridėti, kad garsusis *New York Times* taip pat pamini, jog Šarūnas Lietuvoje yra įsteigęs krepšinio mokyklą, turi savo viešbutį ir pramogų centrą. Tačiau yra dalykų, kurie straipsnyje nepaminti. Jis buvo ne vien tik Sov. Sąjungos krepšinio rinktinės žvaigždė. Jeigu žaidžiant už rusų imperijos komandą, Šarūnas laimėjo auksą, tai rungtyniaujant Lietuvos valstybinėje komandoje jis du kartus iškovojo olimpinis bronzos medalius. Nėgana to, jis daug

SPORTINIO ŠAUDYMO PIRMENYBĖS

2005 metų Šiaurės Amerikos lietuvių stendinio (skrendančių taikinių – "Trap") sportinio šaudymo pirmenybės įvyks 2005 m. gegužės 28 d., šeštadienį, Hamiltono Lietuvių medžiotojų ir žūklautojų klubo "Giedraitis" šaudykloje, netoli Hamiltono, Ont. Kanadoje.

Varžybas vykdo ŠALFASS-gos Sportinio šaudymo sekcija, vadovaujama Kazimiero Deksnio, talkininkaujant Hamiltono LMŽ klubui "Giedraitis", kuriam pirmininkauja Jonas Stan-

kus. Pirmenybėse bus vykdomos šios rungtys: 16 jardų A klasė (100 šūvių), 16 jardų B klasė (100 šūvių), išlyginamieji jardi (50 šūvių) ir dubletai (50 šūvių). Dalyvių registracija atliekama ir smulki informacija gaunama pas varžybų vadovą, adresu: Kazimieras Deksnys, 1257 Royal Drive, Burlington, ON L7P 2G2, Canada. Tel: 905-332-6006; Fax: 905-332-6006; E-mail: kdeksnys@cogeco.ca

Edvardas Šulaitis

prisidėjo prie pinigų telkimo, kas įgalino lietuvius krepšininkus dalyvauti Barcelionos olimpiadoje. Būdamas Amerikoje ir čia žaisdamas, šimtus kartų aiškino amerikiečiams žurnalistams, kad Lietuva nėra Rusijos dalis ir lietuviai niekada nesutiko su rusų okupacija. Ta prasme jis buvo geriausias Lietuvos ambasadorius. Jis yra Vilniaus universitete baigęs žurnalistiką.

Dalyvauti kviečiami visi lietuviai sportinio šaudymo mėgėjai. Suinteresuoti dalyvauti, prašomi neatidėliojant kreiptis į K. Deksnį dėl tolimesnių detalių.

ŠALFASS-gos šaudytojai ruošiasi dalyvauti VII-se Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse, kurios įvyks 2005 m. birželio 30 – liepos 3 dienomis, Lietuvoje!

ŠALFASS Sportinio šaudymo sekcija, ŠALFASS-gos centro valdyba

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.

Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119

36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jaukią atmosferą ilūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.